

10-2453/63

**A LEGFŐBB ÜGYÉSZ
7/1963. Legf. Ü. sz.
UTASÍTÁSA**

**A BÜNTETŐ ÜGYEK NYOMOZÁSÁRÓL ÉS A NYOMOZÁS
TÖRVÉNYESSÉGÉNEK ÜGYÉSZI FELÜGYELETÉRŐL**

HK 7/66 Legf. Ü. sz.

A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG KIADVÁNYA

ÁBTL - 4.2. - 10 - 2453/1963

A LEGFŐBB ÜGYÉSZ

7/1963. Legf. Ü. sz.

UTASÍTÁSA

A BÜNTETŐ ÜGYEK NYOMOZÁSÁRÓL ÉS A NYOMOZÁS
TÖRVÉNYESSÉGÉNEK ÜGYÉSZI FELÜGYELETÉRŐL

A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG KIADVÁNYA

ÁBTL - 4.2. - 10 - 2453/1963

63.10815. Allami Nyomda, Budapest

2
ÁBTL - 4.2. - 10 - 2453/1963

I.

A büntető ügyek nyomozását foganatosító hatóságok kötelesek biztosítani a büntettek gyors és alapos felderítését, azok elkövetőinek felelősségre vonását. Eljárásuk során őrködniük kell a büntető törvények szigorú megtartásán és helyes alkalmazásán. Az egyes büntető ügyekben végzett nyomozásoknál kötelességük a büntető eljárás alapelveinek és a nyomozás folytatására vonatkozó valamennyi törvényes rendelkezésnek érvényre juttatása. A büntető ügyekben folytatott nyomozásoknak elő kell mozdítaniuk a büntettek megelőzését, a büntetőjogalkalmazás jogpolitikai elveinek érvényesülését és a büntettek elkövetőinek nevelését, valamint a bűnözés csökkentését.

A büntető ügyek nyomozásának törvényessége felett felügyeletet gyakorló ügyész kötelessége annak biztosítása, hogy a büntető ügyek nyomozását foganatosító hatóságok a fenti feladataikat helyesen teljesítsék.

II.

A büntető ügyek nyomozásának szabályai

1. A Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1959. évi 9. sz. törvényerejű rendelet 3. § d) pontja alapján a büntető ügyek nyomozásának szabályait *valamennyi nyomozó szervre kötelezően* az alábbiak szerint állapítom meg:

Általános rendelkezések

2. A büntető ügyek nyomozását a Be. rendelkezéseinek megfelelően úgy kell foganatosítani, hogy annak teljesítése során a nyomozási gyakorlat és az elmélet által ismert legcélravezetőbb, legmodernebb eljárások és módszerek érvényesüljenek.

3. A Be. 14. § (1) bekezdése alapján nyomozó hatóságokként a rendőrség és az ügyészség járnak el. Ahol a jelen utasítás a rendőr-

ség által teendő intézkedéseket szabályozza, ez a Be. 14. § (2) és (3) bekezdése értelmében nyomozási cselekményeket foganatosító egyéb szervekre (pénzügyőrség, vámőrség stb.) is irányadó.

4. (1) A nyomozás során beszerzett valamennyi bizonyítékot, de különösen a terhelt vallomását, védekezését, teljes részletességgel kell ellenőrizni.

(2) A terhelt kihallgatását rendszerint meg kell előznie az egyéb bizonyítékok összegyűjtésének.

5. (1) A nyomozást folytató hatóságnak biztosítania kell, hogy a nyomozást a teljes alaposság mellett, a legrövidebb időn belül teljesítse és a nyomozás tartamának meghosszabbítására csak a Be. 113. § (1) bekezdése szerinti kivételes esetben kerüljön sor.

(2) A nyomozás egy hónapi [Be. 113. § (1) bekezdés] időtartama alatt a nyomozást elrendelő határozat hozatala napjától a nyomozó hatóság által hozott felfüggesztő, vagy megszüntető határozat, illetve a nyomozást befejező határozat keltéig eltelt időt kell érteni.

(3) Ha a nyomozó hatóság halaszthatatlan nyomozási cselekményeket [Be. 103. § (2) bek.] foganatosított, a nyomozás kezdő időpontját az első nyomozási cselekmény megtörténtétől kell számítani.

(4) A pótnyomozás elrendelése a nyomozás tartamát megszakítja, ez esetben a határidőt a Be. 113. § (3) bekezdése szerint kell számítani.

(5) Büntető ügyeknek a nyomozás elrendelése után történt egyesítése [Be. 56. § (2) bek., Be. 111. § (1) bek.] esetén a nyomozás tartama a korábban hozott nyomozást elrendelő határozat, elkülönítésük [Be. 56. § (3) bek., Be. 111. § (2) bek.] esetén pedig az alapügyben hozott nyomozást elrendelő határozat meghozatalának napjától kezdődik.

6. (1) A nyomozó hatóságnak már a Be. 108. §-a, majd a Be. 114. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazása során határoznia kell az ügyek egyesítése, illetve elkülönítése kérdésében.

(2) Az ügyek elkülönítését elsősorban akkor kell elrendelni, amikor a nyomozás során olyan terheltnek által elkövetett bűntetteket is felderítenek, akiknek bűnös magatartása a nyomozás elrendelésének alapjául szolgáló tényekkel nincs szoros összefüggésben, illetve, akik társtetteseknek vagy a bűnszövetség tagjainak nem tekinthetők.

(3) Külön eljárásban lehet felelősségre vonni azokat is, akiknek büntettet megvalósító magatartása az eset összes körülményeire figyelemmel a társadalomra kisebb-fokú veszélyt jelent, mégpedig olyankor is, amikor az általuk elkövetett bűntettek együttes elbírálása személyi, vagy tárgyi összefüggés folytán egyébként indokolt lenne.

7. (1) A nyomozás iratait három példányban kell készíteni. A nyomozási iratok másolatának egy példányát az iratoknak az illetékes ügyészhez való megküldésekor (Be. 165. §) a nyomozás eredeti irataihoz kell csatolni.

(2) Az eljárási cselekményekről felvett jegyzőkönyvek szerkesztésére a Be. 85., 86. és 88., illetőleg a Be. 119. §-aiban foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. Az egyes személyek kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvekben a szükséges személyi adatok feltüntetése mellett meg kell jelölni a kihallgatott személy személyi igazolványának számát is.

(3) Ha a nyomozás során kihallgatott terhelt vagy tanú a Be. 88. § (2) bekezdése alapján a jegyzőkönyv kiegészítését vagy helyesbítését kívánja, kérelmét és az ezzel kapcsolatos intézkedést a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(4) Ha a kihallgatott személy írni, olvasni nem tud, a kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvnek a Be. 88. § (2) bekezdése szerint foganatosított felolvasásánál és a jegyzőkönyv aláírásánál két hatósági tanút (Be. 159. §) kell alkalmazni. Ilyen esetben a jegyzőkönyv utolsó ívén a nyomozóhatóság eljáró tagja a kihallgatott személy kézjegye alatt annak nevét azzal tünteti fel, hogy a néviro a hatóság eljáró tagja volt. A nyomozás során kihallgatott személyeknek a kihallgatásukról felvett jegyzőkönyv minden oldalát alá kell írniuk, illetve kézjegyükkel kell ellátniuk.

8. (1) Amennyiben a nyomozás vezetője indokoltnak tartja, elrendelheti egyes nyomozási cselekményeknek hangfelvevő berendezés útján történő rögzítését is.

(2) Ebben az esetben a hangszalagon a nyomozóhatóság eljáró tagjának rögzítenie kell az eljárási cselekmény foganatosításának helyét és idejét oly módon, hogy az eljárási cselekménynél résztvevők személye megállapítható és azonosítható legyen. A hangszalagra való felvétel során gondoskodni kell arról, hogy az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyv és a hangszalag azonossága kétségtől ki-tűnjék.

(3) Ha a hangfelvevő berendezés útján való rögzítést elrendeltek, a Be. 89. § (4) bekezdése szerint kell eljárni. A hangfelvevő berendezésen történt rögzítés tényét az eljárási cselekményről felvett jegyzőkönyv záradékául fel kell tüntetni. A hangszalagot az eljáró nyomozó hatóság pecsétjével ellátva le kell zárni és azt a nyomozás irataihoz kell csatolni.

9. (1) A nyomozás során hozott határozatok rendszerint bevezető részből és rendelkező részből, valamint indokolásból állanak.

(2) A határozat bevezető részének az eljáró hatóság megnevezését, az ügy számát és megjelölését, valamint a határozattal hozott intézkedés megnevezését kell tartalmaznia.

(3) A határozat rendelkező részében a hatóságnak a vonatkozó jogszabályok megjelölésével az ügyben hozott döntésről és a panaszjogra való figyelmeztetésről kell rendelkeznie. A határozat rendelkező részének, amennyiben az a terhelttel (gyanúsítottal) szemben tartalmaz intézkedést, a terheltnek (gyanúsítottnak) a Be. 117. § (1) bekezdésében megjelölt személyi adatait is tartalmaznia kell.

(4) A határozat indokolásának az ügyben hozott rendelkezés alapjául szolgáló tényeket és azokat az okokat kell tartalmaznia, amelyek a hatóságot a határozatban hozott rendelkezésre indították. A határozat indokolásában ki kell fejteni azt is, hogy a rendelkezés alapjául szolgáló tényeket a hatóság miért fogadta el valóknak.

(5) A határozatokat tömören és világosan, úgy kell megfogalmazni, hogy azok a teljesség, közérthetőség és szabatoság igényének megfelelően és meggyőző erővel hassanak.

(6) A nyomozás során hozott egyes határozatoknak a jelen pontban felvett alaki és tartalmi kellékeken kívüli, vagy azoktól eltérő tartalmáról az utasítás megfelelő pontjai intézkednek.

10. (1) A határozatok közlésére a Be. 94. §-ának rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(2) A nyomozás során hozott határozatok közül a nyomozást megtagadó (Be. 104., 105. §), illetve a megszüntető határozatot (Be. 160 § és 161. §), a gyanúsított eljárás befejezéséről rendelkező határozatot, a vádemelés mellőzéséről szóló értesítést (Be. 169. §) a terhelttel, gyanúsítottal, valamint a panaszra egyébként jogosultakkal mindig kézbesítés útján kell közölni.

(3) Az egyéb határozatok a jelenlevő érdekelttel kihirdetés, egyébként kézbesítés útján közlendők.

(4) Ha a nyomozás során meghatalmazott, vagy kirendelt védő működik közre, a hozott határozatot vele kézbesítés, vagy kihirdetés útján mindig közölni kell.

(5) A határozatoknak kihirdetés útján történt közlése esetén ennek megtörténtéről, valamint a Be. 94. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés teljesítéséről jegyzőkönyvet kell felvenni, vagy a kihirdetést és a határozat tartalmának megmagyarázását a határozatnak a nyomozást folytató hatóság iratai közt elhelyezett példányán hivatalos feljegyzésben kell feltüntetni.

(6) Amennyiben a határozat kihirdetésekor a panaszra jogosult a határozat ellen panaszt jelent be, az eljáró hatóságnak figyelmeztetni kell őt arra, hogy panaszának indokait jegyzőkönyvbe mondhatja. A panasszal kapcsolatban előterjesztett indokokról minden

esetben jegyzőkönyvet kell felvenni és azt a nyomozás irataihoz kell csatolni.

11. (1) Ha a rendőrség vagy az ügyész nyomozás során hozott határozata, intézkedése, vagy az intézkedés elmulasztása miatt a Be. 166. § (1) bekezdése alapján panaszt tettek, a megpanaszolt határozatot hozó, intézkedést tevő, vagy elmulasztó hatóság, illetve az ügyész köteles megvizsgálni, hogy a panaszban foglaltak alapján indokolt-e a panasznak saját hatáskörben is eleget tenni.

(2) Amennyiben a panasz teljesítése indokolt, a sérelmezett határozatot vagy intézkedést hatályon kívül kell helyezni, megfelelő határozatot kell hozni, illetve intézkedést kell tenni.

(3) Ha a rendőrség vagy az ügyész a panasznak saját hatáskörben nem tesz eleget, a Be. 166. § (3) bek. alapján foganatosított eljárása során részletesen kell nyilatkoznia arról, hogy a panaszt milyen okból tartja megalapozatlannak.

(4) A Be. 166. (2) bekezdésében megjelölt határidő túllépésével benyújtott panaszt a sérelmezett határozatot hozó, intézkedést tevő, vagy elmulasztó hatóságnak a panasz elbírálására jogosult illetékes, vagy felettes ügyészhez fel kell terjesztenie. Az illetékes, vagy a felettes ügyész a panasz tárgyában akkor köteles érdemben határozni, ha az iratok és a panaszban előadottak alapján olyan törvényt sértés állapítható meg, amely a panaszolt hatóság határozatára, vagy intézkedésére lényeges kihatással volt. Ilyennek kell tekinteni különösen, ha az eljárásban résztvevő személyek törvényes jogaikat nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlását korlátozták és ez az ügy helyes elbírálását akadályozta. Egyébként a panaszt elkésztettség okából el kell utasítani.

(5) Amennyiben az illetékes, vagy a felettes ügyésznek a panasz elbírálásáról a Be. 166. § (3) bekezdésében megjelölt határidőnél rövidebb idő alatt kell döntenie, erről az utasítás megfelelő pontjai rendelkeznek.

(6) Az illetékes, vagy a felettes ügyész a panasz elintézéséről a panasztevőt a panaszolt hatóság útján értesíti.

12. (1) A rendőrség az illetékes ügyész utasítása, határozata (ideértve a nyomozás során hozott határozatok ügyészi jóváhagyásának megtagadását is), vagy egyéb intézkedése ellen felettes szerve útján a felettes ügyészhez panaszt jelenthet be [1959 : 9. tvr. 14. § (1) bek.]. Az ilyen panasznak halasztó hatálya nincs és a rendőrség az illetékes ügyész kifogásolt utasítását, határozatát, vagy egyéb intézkedését is köteles haladéktalanul végrehajtani.

(2) A megyei (fővárosi) főügyész a járási (városi, kerületi) ügyészség határozata, utasítása, vagy egyéb intézkedése ellen bejelentett panaszt tartozik nyomban megvizsgálni és a kifogásolt ügyé-

szi határozatot, utasítást, intézkedést a vonatkozó iratok felülvizsgálata és a sérelmezett eljárást tanúsító ügyész nyilatkozatának beszerzése után legkésőbb 8 napon belül elbírálni. Ha a kifogásolt ügyészi határozat, utasítás, intézkedés tévesnek bizonyul, azt megváltoztatja, ellenkező esetben a panaszt elutasítja és erről a panaszt előterjesztő rendőri szervet felettese útján értesíti.

(3) A megyei (fővárosi) főügyészség utasítása, határozata, intézkedése ellen irányuló panaszt a megyei (fővárosi) főügyész köteles megvizsgálni, de az, ügyet és a panaszt elbírálás végett csak akkor kell a Legfőbb Ügyészségre felterjesztenie, ha a főügyész a kifogásolt határozattal, utasítással, intézkedéssel egyetért.

(4) A megyei (fővárosi) főügyész által hozott határozat, utasítás, intézkedés ellen az eljáró rendőrség felettes szerve útján a BM. ORFK, a Be. 14. § (2) bekezdése alapján eljáró szervek pedig az Országos Pénzügyőri Parancsnokság illetve a Vámfőigazgatóság útján terjeszthetnek elő panaszt a Legfőbb Ügyészséghez.

13. (1) Ha a nyomozást foganatosító hatóság egyes nyomozási cselekmények teljesítése végett más nyomozó hatóságot keres meg, a megkeresést nyomban — szükség esetén a leggyorsabb hírközlési eszközök igénybevételével — kell továbbítani.

(2) A megkeresésben részletesen fel kell tüntetni a teljesítendő intézkedéseket, s ha az indokolt, a megkereséshez csatolni kell a nyomozás iratait is.

(3) A megkeresett hatóság a nyomozási cselekmények teljesítésére irányuló megkeresésnek legkésőbb 15 nap alatt köteles eleget tenni. Amennyiben a megkeresés határidőre történő teljesítésének bármilyen akadálya van, erről a megkereső hatóságot az akadály közlésével, késedelem nélkül kell értesíteni.

14. A nyomozás során felmerült bűnügyi költségek előlegezése tekintetében a 109/1962. IM sz. együttes utasítás 1—12. sz. pontjaiban írt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A büntető eljárás megindításának rendje

15. A büntető ügyben tett feljelentéseket a nyomozást foganatosító hatóságok a büntető ügyek lajstromába (a rendőrségen a bűnügyi iktatóba) kötelesek iktatni. A büntett elkövetésére utaló bejelentésről, közlésről, hivatalos észleletről írásbeli feljegyzést kell készíteni és azt kell a büntető ügyek lajstromába beiktatni.

16. (1) Ha a nyomozó hatóság a feljelentés (bejelentés, közlés, hivatalos észlelet) adatai alapján a nyomozás elrendelése, vagy annak megtagadása kérdésében nem tud állástfoglalni, köteles a feljelen-

tés kiegészítése [Be. 101. § (1) bekezdés] iránt a feljelentés beérkezésétől számított legkésőbb 24 órán belül intézkedni. A feljelentés kiegészítését — annak keltét és a teendő intézkedéseket tartalmazó feljegyzésben — külön íven kell elrendelni.

(2) A feljelentés kiegészítése iránt rendszerint annak a nyomozó hatóságnak kell határoznia, amelyhez a feljelentés érkezett.

(3) Ha a nyomozó hatóság a feljelentés kiegészítése tárgyában a Be. 101. § (2) bek.-ben megjelölt intézkedéseket tartja szükségesnek, az erre vonatkozó írásbeli megkeresés a feljelentés kiegészítésének elrendeléséről az (1) bekezdésben írt külön íven készült feljegyzést pótolja.

(4) A feljelentés kiegészítése körében [Be. 101. § (2) bek.] nyomozási cselekmények foganatosítására nem kerülhet sor.

(5) A Be. 101. § (2) bekezdése alapján a nyomozást foganatosító hatóság az ott megjelölt intézkedéseken kívül — amennyiben az a büntett alapos gyanújának elbírálása érdekében szükséges, — beszélheti a feljelentett személy előéletére vonatkozó értesítést (erkölcsi bizonyítvány), a sértett által elszenvedett sérülésekre vonatkozó lát-leletet, átvizsgálhatja a talált tárgyak nyilvántartását, megállapíthatja ingóságok értékét, továbbá helyszín megtekintését foganatosíthatja.

(6) Ha a rendőrség által a feljelentés kiegészítése [Be. 101. § (2) bek.] során intézett megkeresésnek az államigazgatási szervek és az államhatalom helyi szervei nem tesznek eleget, az illetékes ügyész általános felügyeleti jogkörében az 1959 : 9. tvr 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezzen a felelős személyek ellen fegyelmi eljárást. Ennek érdekében a fegyelmi eljárás kezdeményezése szükségességéről a rendőrség az illetékes ügyészt értesíti.

(7) Ha a társadalmi szervezet, vagy szövetkezet vezetője nem tesz eleget a feljelentés kiegészítése körében hozzá intézett megkeresésnek, a nyomozó hatóság erről a társadalmi szervezet vagy szövetkezet vezetőjének felettes szervét a megfelelő intézkedések megtevése céljából értesíti.

(8) A nyomozó hatóság a feljelentés kiegészítése tárgyában tett megállapításairól jelentést köteles készíteni, amelyet az iratokhoz kell csatolni. Ugyancsak az iratokhoz kell csatolni a feljelentés kiegészítése során beszerzett okiratokat is.

(9) A feljelentés kiegészítésére nyitvaálló határidő [Be. 101. § (3) bek.] *nem hosszabbítható meg*. Ha az illetékes ügyész a nyomozást elrendelő, vagy azt megtagadó határozat felülvizsgálatakor a feljelentés kiegészítése elrendelésének szükségességét észleli, a határozat

hatályon kívül helyezése mellett, a feljelentés kiegészítésére csak akkor intézkedhetik, ha annak foganatosisára a Be. 101. § (3) bekezdésében írt határidőben sor kerülhet.

(10) Ha a nyomozó hatóság a feljelentés kiegészítésének eredményeként sem tud állástfoglalni a nyomozás elrendelése, vagy megtagadása felől, úgy a nyomozást általában meg kell tagadnia.

17. (1) Amennyiben a büntető eljárást meg kell indítani, a nyomozó hatóságnak a Be. 102. §-a szerint 3 napon belül a nyomozás elrendeléséről — halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosisának esetét kivéve — indokolt határozatot kell hoznia.

(2) A nyomozást elrendelő határozatban meg kell jelölni azt a büntettet, amelynek alapos gyanúja miatt a nyomozás elrendelése indokolt volt.

(3) Amennyiben a nyomozás elrendelésének alapjául szolgáló büntett ténybeli, vagy jogi megítélése az illetékes vezető állásfoglalása szerint azt szükségessé teszi, a nyomozást elrendelő határozat mellékleteként a nyomozás teljesítésére vonatkozóan írásbeli utasítást kell adni. A nyomozás teljesítésére vonatkozó utasítást a büntető ügy irataihoz fűzni nem lehet, azt elkülönítve kell kezelni.

(4) Ha a nyomozást a rendőrség rendelte el, a Be. 103. § (3) bekezdésének megfelelően a nyomozást elrendelő határozatot a határozat meghozatalától számított legkésőbb 24 órán belül az illetékes ügyésznek köteles megküldeni.

(5) Az illetékes ügyész a hozzá megküldött nyomozást elrendelő határozatok törvényességét haladéktalanul köteles felülvizsgálni.

18. (1) A nyomozás megtagadása esetén az erről hozott határozatban meg kell jelölni azt a büntettet, amely miatt tett feljelentés ügyében a nyomozást megtagadták. A határozatból annak is ki kell tűnnie, hogy a Be. 104. §-ának mely rendelkezése alapján került sor a nyomozás megtagadására, illetve milyen okok indokolják a szabálysértési hatósághoz való áttételt, vagy a Be. 105 §-ának alkalmazását.

(2) Ha a nyomozás megtagadása a Be. 105. §-a alapján történt, az erről hozott határozat rendelkező részében az illetékes fegyelmi hatóságot az 1959 : 9. tvr. 25. § (2) bekezdésében írt kötelezettségére azzal kell figyelmeztetni, hogy a fegyelmi eljárás során hozott határozat egy példányát az illetékes ügyésznek köteles megküldeni.

(3) Az illetékes ügyész a fegyelmi határozat megküldését köteles figyelemmel kísérni s amennyiben annak a fegyelmi hatóság nem tesz eleget, az 1959 : 9. tvr. 25. § (1) bekezdése alapján a megfelelő intézkedéseket meg kell tennie.

(4) Ha a nyomozást abból az okból tagadják meg, hogy a feljelentett cselekmény szabálysértés, illetve a feljelentést a nyomozás megtagadásával egyidejűleg a Be. 105. §-a alapján fegyelmi hatósághoz, vagy az illetékes társadalmi bírósághoz teszik át, az iratok megküldésének akkor van helye, ha a nyomozás megtagadásáról szóló határozatot a Be. 107. § (2) bek.-ben felsoroltaknak már kézbesítették és azok a Be. 166. § (1) bek.-ben biztosított panaszjogukkal a Be. 166. § (2) bek.-ben megszabott határidő alatt nem éltek, illetőleg panaszukat elutasították,

(5) Ha a nyomozást a Be. 105. §-a alapján tagadják meg és a feljelentést az illetékes társadalmi bírósághoz, illetve a fegyelmi hatósághoz teszik át, az illetékes ügyész köteles a nyomozás fenti okból történt megtagadásáról nyilvántartó lapot kiállítani és azt a BM, ORFK büntetteseket nyilvántartó osztályának megküldeni. A nyilvántartólap megküldésére akkor kerülhet sor, ha az illetékes ügyész a vétkességet megállapító jogerős fegyelmi határozatot kézhez vette, illetve a társadalmi bíróság felülvizsgálattal meg nem támadott, a dolgozó vétekeségét megállapító határozatáról tudomást szerzett.

Halaszthatatlan nyomozási cselekmények

19. (1) A Be. 103. § (2) bekezdése szerinti halaszthatatlan nyomozási cselekmények fogatosítására rendszerint a nyomozás elrendelésére jogosult adhat utasítást. Sürgős szükség esetén azonban a nyomozó hatóság tagja utasítás nélkül teljesíthet halaszthatatlan nyomozási cselekményeket.

(2) Ha a nyomozó hatóság a Be. 103. § (2) bek.-e alapján halaszthatatlan nyomozási cselekményeket fogatosított, az ezekről készült határozatban, jegyzőkönyvekben, vagy más okiratokban fel kell tüntetni azt a körülményt, hogy a nyomozási cselekményeket a Be. 103. § (2) bek.-ben írt okból nyomozást elrendelő határozat nélkül fogatosították.

(3) Halaszthatatlan nyomozási cselekmények teljesítése esetén, mihielyt az lehetséges, határozatot kell hozni a nyomozás elrendeléséről.

(4) Amennyiben a Be. 14. § (2) bek.-ben említett szervek az 1954 : 3. tvr. 6. § (3) bek.-ben írt halaszthatatlan nyomozási cselekményeket fogatosítanak, ezek befejezése után a nyomozás iratait az illetékes ügyésznek nyomban át kell adniuk.

A nyomozás időtartamának meghosszabbítása

20. (1) Amikor a Be. 113. § (1) bek.-e szerint a nyomozást egy hónapon belül befejezni nem lehet, a rendőrség köteles a nyomozás időtartamának meghosszabbítása iránt az illetékes ügyész útján a felettes Ügyészhez előterjesztést tenni. A nyomozás időtartamának a Legfőbb Ügyész által engedélyezhető meghosszabbítása [Be. 113. § (2) bek.] iránti előterjesztést az illetékes megyei (fővárosi) főügyész terjeszti fel.

(2) A nyomozás időtartamának meghosszabbítása iránti előterjesztésnek a nyomozás időtartama lejáratát megelőző nyolcadik napon kell a meghosszabbítás engedélyezésére jogosult felettes ügyészhez megérkeznie.

(3) Ha a nyomozás időtartamának meghosszabbítása mellett az előzetes letartóztatás meghosszabbítása is szükséges, ennek kieszközlése végett együttes előterjesztést kell tenni. Ilyen esetben az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránti előterjesztés tartalmára vonatkozóan az Utasítás 48. pont (3) bek. irányadó.

(4) A nyomozás időtartama meghosszabbítására irányuló előterjesztést indokolni nem kell. Az előterjesztésben fel kell tüntetni a nyomozás elrendelésének időpontját és a meghosszabbítást célzó kérelmet.

(5) Az előterjesztést a büntető ügy iratainak egyidejű bemutatásával 3, — ha pedig a nyomozás időtartamát csak a Legfőbb Ügyész hosszabbíthatja meg — 4 példányban kell az illetékes ügyésznek bemutatni.

(6) Az illetékes ügyész a nyomozás határidejének meghosszabbítása iránti előterjesztés megalapozottságát köteles felülvizsgálni. Ha az előterjesztést indokolatlannak tartja, utasítást ad a nyomozás haldéktalan befejezésére és mellőzi az előterjesztésnek a felettes ügyészhez való továbbítását. Ha az előterjesztést alaposnak találja, annak teljesítését javasolva, azt a nyomozás iratai nélkül a felettes ügyészhez terjeszti.

(7) A nyomozás időtartamának meghosszabbítása iránti előterjesztés egyik példányát a meghosszabbítást engedélyező felettes ügyész határozattal az illetékes ügyész útján a rendőrségnek kell visszaküldeni, a határozat másik példánya a meghosszabbítást engedélyező felettes ügyészség, további egy példánya pedig az illetékes ügyészség iratai között kezelendő.

Az egyes nyomozási cselekmények teljesítése

21. (1) A tanúk kihallgatása (Be. 62—65. és 133—134. §-ok) alkal-mával a tanúkhöz intézett figyelmeztetésnek [Be. 65. § (2) bek., 133. § (3) bek.] és a tanúk ezzel kapcsolatos nyilatkozatának a jegyző-könyvből ki kell tűnnie.

(2) A Be. 62. § (1) bek.-e alapján tanúként kell kihallgatni azokat is, akiknek a Be. 168. § (1) bek. b) pontjában foglaltakról (a büntett és az elkövető társadalomraveszélyességének megítéléséhez szüksé-ges tárgyi és személyi körülmények) tudomásuk van.

(3) A tanúk kihallgatásáról készült jegyzőkönyveknek azt is tar-talmazniuk kell, hogy a tanúk az általuk előadottakról tudomásukat honnan szerezték.

22. (1) Amennyiben a kihallgatott személyek vallomásai között ellentétek állnak fenn, a szembesítés során a kriminalisztikai elvek és a gyakorlat figyelembevételével kell eljárni. A szembesítésre, il-letve a felismertetésre (Utasítás 23. pont) általában a következő szabályokat kell alkalmazni:

(2) Ha a szembesítés tanú részvételével történik, a tanút a szem-besítés megkezdése előtt figyelmeztetni kell a vallomás megtagadá-sának [Be. 65. § (2) bek.] jogára, valamint a hamis tanúzás követke-zményeire. [Be. 133. § (3) bek.]

(3) A figyelmeztetés megtörténtének és a tanú nyilatkozatának a szembesítésről felvett jegyzőkönyvből ki kell tűnnie.

(4) A szembesítés megkezdésekor meg kell kérdezni a szembesi-tetteket, hogy ismerik-e egymást és milyen kapcsolatban vannak. Ez-után fel kell hívni őket arra, hogy vallomásukat külön-külön tegyék meg azokról a körülményekről, melyeknek tisztázására a szembesítés irányul. Ha a szembesítés során a fentieken kívül további körülmé-nyek szorulnak tisztázásra, a kihallgatottakhoz újabb kérdéseket kell feltenni. Indokolt esetben a szembesítettek a nyomozó hatóság el-járó tagjának engedélyével egymásnak is tehetnek fel kérdéseket, amelyeket a jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(5) A szembesítetteknek korábbi kihallgatásuk során tett vallo-mása csak a szembesítéskor megtett vallomásuk jegyzőkönyvbevétele után ismertethető.

(6) A szembesítésről készült jegyzőkönyvben a szembesítettek vallomásait azok megtételének sorrendjében kell felvenni, s min-denki saját vallomását a maga egészében, a jegyzőkönyv minden lap-ján és külön-külön is aláírja. Amennyiben a szembesítés foganatosí-tásakor annak jelentősége van, a szembesítésről felvett jegyzőkönyv-ben meg kell jelölni a szembesítetteknek olyan magatartását is,

amely vallomásuk meggyőző erejének elbírálásánál számba jöhet. (Pl. nem néz szemébe a vele szembesítetteknek, stb.)

23. (1) Amennyiben annak szüksége felmerül, a tanúnak, a sértettnek, gyanúsítottnak és terheltnek valamely személyt, vagy tárgyat felismertetés végett be lehet mutatni.

(2) Azt a személyt, akinek a szóbanforgó személyt, vagy tárgyat fel kell ismernie, előzetesen ki kell hallgatni arra, hogy milyen körülmények között figyelte meg a kérdéses személyt, vagy tárgyat, valamint, hogy milyen ismérvekről és sajátosságokról ismerhetné fel azokat.

(3) A felismertetésre bemutatott személyt annak, akinek őt fel kell ismernie több — legalább három — hozzá külsőleg hasonló más személy között kell bemutatni. Ezt a szabályt holttest felismertetésénél nem kell alkalmazni.

(4) Azt a személyt, akinek felismertetéséről van szó, a bemutatás előtt fel kell hívni, hogy a bemutatandók között a bemutatás megkezdése előtt tetszés szerint foglaljon helyet. A felismertetésre bemutatott személy e felhívásának és elhelyezkedése megjelölésének a felismertetésre bemutatásról felvett jegyzőkönyvből ki kell tűnnie.

(5) Amennyiben a felismertetésre nincs személyes bemutatásra lehetőség, a felismertetés fénykép alapján is történhet. A felismertetésre bemutatott személy fényképét ilyenkor legalább három — hozzá külsőleg hasonló — más személy fényképe között kell elhelyezni. A jegyzőkönyvnek ebben az esetben tartalmaznia kell a felismertetésre bemutatott személy fényképe elhelyezési módját.

(6) A felismertetés céljából bemutatásra kerülő tárgyat azonos jellegű tárgyak csoportjában elhelyezve kell bemutatni.

(7) Ha a felismertetésre történő bemutatás tanú előtt történik, őt a felismertetés előtt figyelmeztetni kell a vallomás megtagadásának [Be. 65. (2) bek.] jogára, valamint a hamis tanúzás következményeire. [Be. 133. § (3) bek.]. A figyelmeztetés megtörténtének és a tanú nyilatkozatának a jegyzőkönyvből ki kell tűnnie.

(8) Azt, akinek a szóbanforgó személyt, vagy tárgyat fel kell ismernie, fel kell szólítani arra, hogy mutassa meg azt a személyt, vagy tárgyat, akiről, illetve amelyről vallomást tett. Ráutaló kérdések feltevése tilos.

(9) Ha az, akinek a szóbanforgó személyt, vagy tárgyat fel kell ismernie, a bemutatott személyek, vagy tárgyak egyikében azt felismerte, fel kell szólítani őt arra, adja magyarázatát annak, hogy milyen ismérvek, vagy sajátosságok alapján jutott a felismerésre.

(10) A felismertetésre való bemutatásnál hatósági tanúkat (Be. 159. §) kell alkalmazni.

(11) A felismertetésre bemutatásról készült jegyzőkönyvben a fentebb említettek mellett fel kell tüntetni annak a személynek adatait, aki előtt a bemutatás történt, s fel kell venni a bemutatott személyek és tárgyak adatait is.

24. (1) Szakértőt alkalmazni a Be. 103. § (2) bekezdésében említett cselekmény (Be. 137. §) kivételével csak a nyomozás elrendelése után lehet.

(2) A szakértői tevékenységet — jellegének figyelembevételével — fel kell használni a büntett elkövetését lehetővé tevő okok és körülmények felderítésére (Be. 13. § (1) bek.) és azok megszüntetéséhez szükséges, a szakértő működési körébe tartozó kérdésekben való javaslatok kidolgozására.

(3) Ha a Be. 66. § (1) bek.-e alapján szakértő alkalmazása szükséges, a nyomozó hatóság erről határozatot hoz.

(4) A szakértő kirendeléséről szóló határozatban a szakértő személyét, illetve a szakértői irodát [Be. 66. § (3) bek.] meg kell nevezni és fel kell sorolni azokat a kérdéseket, amelyekre nézve a szakértőnek nyilatkoznia kell. Amennyiben annak szüksége felmerül, fel kell hívni a szakértőt az elkövetést lehetővé tevő, vagy megkönnyítő okok és körülmények elemzésére és arra is, hogy milyen intézkedések megtétele látszik célszerűnek a büntett elkövetését lehetővé tevő okok és körülmények megszüntetése érdekében. A határozatban ki kell tűzni azt a határidőt, amelyre a szakértőnek véleményét a nyomozó hatósághoz be kell terjesztenie, egyúttal pedig a szakértőt a Be. 71. § (1) és (2) bek.-ben foglalt következményekre figyelmeztetni kell. Fel kell hívni a szakértőt arra is, hogy szakértői díjjegyzékét ellenőrzésre alkalmas módon véleményéhez mellékelje.

(5) A szakértő személyének, illetve a szakértői irodának megjelölésénél figyelembe kell venni a Be. 68. §-ában adott felhatalmazás alapján kibocsátott jogszabályokat, illetve a szakértők működésével kapcsolatos külön utasításokat. [44/1954. (VII. 29.) MT sz. rendelet, 8/1954. (IX. 1.) IM sz. rendelet, 8/1959. (XII. 31.) Eü. M. sz. rendelet, 6/1960. Legf. Ü. sz. utasítás, stb.]

(6) A szakértő kirendeléséről hozott határozatot a szakértőnek kézbesíteni kell. Ezzel egyidejűleg a szakértő kirendeléséről a Be. 66. § (4) bekezdése szerint az ott felsoroltakat azzal kell értesíteni, hogy a kirendelt szakértővel szemben a Be. 24. § (4) bek.-e alapján kizárási okot [Be. 67. § (1) bek.] érvényesíthetnek.

25. (1) A szakértő kirendeléséről szóló határozatnak a szakértő részére történő kézbesítésével egyidejűleg a nyomozó hatóságnak gondoskodni kell arról, hogy a szakértői vélemény kidolgozásához

szükséges adatok a szakértő rendelkezésére álljanak. Amennyiben arra szükség van, a nyomozás iratait is ki kell adni a szakértőnek.

(2) A szakértő által beterjesztett véleményt a nyomozó hatóságnak gondosan felül kell vizsgálnia és meg kell állapítania, hogy a szakértő eleget tett-e a kirendelő határozatban megjelölt feladatainak, nincs-e szükség a Be. 139. §. (4) bek.-e alapján töle további felvilágosítások kérésére, illetőleg más szakértő alkalmazására, vagy a Be. 139. § (5) bek. alapján történő felülvizsgálatra.

(3) A benyújtott szakértői véleményt meg kell vizsgálni abból a szempontból is, hogy a díjjegyzékben megjelölt összeg arányos-e a szakértő által kifejtett tevékenységgel. Amennyiben a szakértőt az ügyész rendelte ki, a 200 Ft-ot meghaladó szakértői díjjegyzéket számszaki ellenőrzés és véleményezés végett az ügyészség gazdasági hivatalának a szakértői díj megállapítása és utalványozása előtt ki kell adni és a gazdasági hivatal véleményét a szakértői díj megállapításakor figyelembe kell venni.

(4) A szakértői díj megállapításáról és utalványozásáról a nyomozó hatóságnak határozatot kell hozni. A határozat ellen a Be. 166. § (1) bek.-e alapján a felettes ügyészhez, illetőleg az illetékes ügyészhez a szakértő panaszt tehet.

(5) Ha a nyomozó hatóság a szakértő véleményét tanulmányozta és további felvilágosítások adását, más szakértő alkalmazását, illetőleg a szakértői vélemény felülvizsgálatát nem tartja indokoltnak, a szakértői véleményt teljes részletességgel köteles a terhelttel még a nyomozás anyagának terhelte elé tárása előtt (Be. 163. §) ismertetni. Ha a terheltnak védője van, a védőt a szakértői vélemény ismertetésére meg kell idézni.

(6) A szakértői vélemény terhelttel való ismertetése alkalmával a terheltet fel kell hívni arra, hogy a Be. 135. § (3) bek.-e alapján indítványozhatja a szakértőhöz egyes kérdések feltevését. Amennyiben az indokolt, a szakértői véleménynek terhelttel való ismertetésére a szakértőt is meg kell idézni.

(7) A szakértői vélemény terhelttel való ismertetéséről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyből ki kell tűnnie annak, hogy a nyomozó hatóság a terheltet a Be. 135. § (3) bek.-ben foglalt jogára figyelmeztette. A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a terhelte által a szakértőhöz felteendő kérdésekre vonatkozó indítványokat és a nyomozó hatóság által e kérdésekben hozott határozatot is.

(8) Ha a nyomozó hatóság a szakértőhöz felteendő kérdésekre vonatkozó terhelte indítványokat elfogadta, a szakértőnek megfelelő határidőt tűz arra, hogy a feltett kérdésekre pótlólag nyilatkozzék.

A szakértői vélemény kiegészítésének megállapításait terhelten ügyancsak ismertetni kell.

26. (1) Az ügyész a Be. 138. § (1) bek.-e alapján olyan terhelt elmeorgyóintézetbe utalását rendelheti el, akivel szemben alapos gyanúja merült fel annak, hogy valamely büntett törvényi tényállását megvalósította.

(2) Amennyiben a Be. 138. § (1) bek.-e alapján a terhelt elmeorgyóintézetbe utalásáról az ügyész határozatot hozott, úgy legkésőbb a határozat meghozatalakor intézkednie kell a Be. 38. § (3) bek.-e alapján védő kirendelése iránt és az elmeorgyóintézetbe utaló határozatot a védőnek is kézbesíteni kell.

(3) A szabadlábon levő terheltet elmeorgyóintézetbe utaló ügyészi határozat ellen bejelentett panaszt a felettes ügyészhez haladéktalanul fel kell terjeszteni, aki köteles a panasz tárgyában 24 óra alatt határozatot hozni.

27. (1) Amennyiben a Be. 137. §-a alapján a terhelt vagy a sérített vizsgálatának szüksége merül fel, — a halaszthatatlan nyomozási cselekményként [Be. 103. § (2) bek.] fogatosított szakértői vizsgálatot kivéve — a nyomozó hatóságnak határozatot kell hoznia. Nem szükséges a határozat hozatala akkor, ha a késedelem veszéllyel jár.

(2) A határozatnak tartalmaznia kell a vizsgálatot fogatosító szakértő megnevezését, továbbá azt, hogy a szakértői vizsgálat az annak alávetett személy testi épségét és egészségét nem veszélyeztetheti.

(3) A határozatot a szakértői vizsgálatnak alávetett személy előtt ki kell hirdetni. A szakértői vizsgálatnak való alávetést elrendelő határozat elleni panasznak halasztó hatálya nincs.

(4) A szakértői vizsgálat fogatosításánál rendszerint csak a hatóság eljáró tagja és a vizsgálatot végző szakértő lehet jelen. Szükség esetén — így különösen akkor, ha a vizsgálatnak alávetett személy öntudatlan állapotban van — hatósági tanúkat kell alkalmazni. Ha a szakértői vizsgálat lemeztelenített élő emberi test megsemmisítésével jár együtt, a szakértői vizsgálatnál — a vizsgálatot végző szakértő kivételével — csak a vizsgálatnak alávetettel azonos nemű személyek lehetnek jelen.

(5) A szakértői vizsgálat során tilos minden olyan eljárás, amely a vizsgálatnak alávetett személy emberi méltóságát sérti.

(6) Ha a vizsgálatnak alávetett személy a vizsgálat megejtését nem hajlandó tűrni, őt erre kényszeríteni is lehet.

(7) A Be. 137. §-a alapján elrendelt szakértői vizsgálat fogatosításáról akkor kell jegyzőkönyvet felvenni, ha a szakértő véleménye az eljárást és a megállapított tényeket nem tartalmazza. Minden

esetben jegyzőkönyvet kell felvenni az olyan vizsgálatról, amelynek eltűrésére a vizsgálatnak alávetett személyt kényszerítették.

28. (1) Ha a nyomozás teljesítése során az ügy eldöntése szempontjából lényeges ténykörülmény, esemény, jelenség megállapítása, illetve ellenőrzése annak érdekében szükséges, hogy ezek a körülmények, események, jelenségek valamely meghatározott módon, helyen, időben, illetőleg körülmények között létrejöhettek-e, nyomozási kísérletnek [Be. 143. § (1) bek.] van helye. A nyomozási kísérletet a nyomozó hatóság lehetőleg olyan adottságok és körülmények között foganatosítsa, amelyek között a kérdéses események, jelenségek keletkeztek.

(2) A nyomozási kísérlet csak akkor foganatosítható, ha az a résztvevők és környezetük emberi méltóságát, becsületét nem sérti és egészségüket sem veszélyezteti.

(3) A nyomozási kísérleten a Be. 143. § (2) bek.-ben felsoroltakon kívül résztvehet a terhelt védője is, ha részvétele egyébként az eljárás sikerét nem veszélyezteti.

(4) A nyomozási kísérletről a Be. 143. § (3) bek.-e alapján felvett jegyzőkönyvnek a végrehajtott nyomozási kísérlet körülményeit, annak lefolyását és eredményét részletesen kell tartalmaznia.

A gyanúsítottal szembeni eljárás

29. (1) A gyanúsítottal szemben eljárni — a halaszthatatlan nyomozási cselekményeket (Be. 103. § (2) bek.) kivéve — csak a nyomozás elrendelése után lehet.

(2) Ha a Be. 108. §-a alapján a nyomozó hatóság a gyanúsítottat kihallgatja, a gyanúsítás lényegét vele közölni általában csak akkor kell, ha az a nyomozás érdekét nem veszélyezteti. Nem mellőzhető viszont annak közlése, hogy milyen büntett miatt indult nyomozás során hallgatják ki.

(3) A kihallgatás előtt a nyomozó hatóság köteles figyelmeztetni a gyanúsítottat védőválasztási [Be. 7. § (2) bek.] jogára, és védő kirendelésének lehetőségére. [Be. 38. § (3) bek.] [Utasítás 31. pont (2) bek.]

(4) Ha a nyomozó hatóság a Be. 108. §-a alapján olyan személyeket hallgatott ki gyanúsítottként, akiknek terheltté nyilvánításáról később nem határozott, legkésőbb a nyomozás megszüntetésekor, vagy a nyomozás iratainak az ügyészhez való megküldésekor [Be. 165. § (1) bek.] valamennyi gyanúsítottal szemben határozatot kell hoznia, amelyet a gyanúsítottakkal kézbesítés útján kell közölni. A határo-

zatnak azt kell tartalmaznia, hogy a gyanúsítottal szemben az eljárás során felmerült gyanú nem bizonyult alaposnak és ezért vele szemben a nyomozás tovább folytatására nem került sor. A gyanúsítottaknak szóló határozatot zárt borítékban kell kézbesíteni.

A terhelttel szembeni eljárás

30. (1) Ha a nyomozás során feltárt adatok alapján meghatározott személy a büntett elkövetésével alaposan gyanúsítható, a nyomozó hatóság terheltté nyilvánításáról határozatot hoz [Be. 114. § (1) bek.].

(2) A terheltté nyilvánító határozatnak tartalmaznia kell annak a büntettnek röviden összefoglalt tényállását, amelynek elkövetésére a terhelttel szemben az alapos gyanú felmerült.

(3) Amennyiben a további nyomozás során a terheltté nyilvánított személy újabb büntett elkövetésével is alaposan gyanúsítható, az újabb büntett miatt vele szemben terheltté nyilvánító határozatot hozni nem kell, de az újabb büntettre vonatkozó alapos gyanúsítás lényegét vele minden esetben közölni kell.

(4) A terhelt erkölcsi-vagyoni bizonyítványának beszerzése iránt legkésőbb terheltté nyilvánításakor [Be. 114. § (1) bek.] kell intézkedni.

31. (1) A terheltté nyilvánító határozatot a terhelt kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvbe lehet foglalni. A határozatot a terhelt előtt fel kell olvasni, szükség esetén meg kell magyarázni, majd védőválasztási jogára [Be. 7. § (2) bek.], védő kirendelésének lehetőségére [Be. 38. § (3) bek.], valamint a határozat elleni panaszjogára őt ki kell oktatni.

(2) A terheltet nyilatkoztatni kell arra nézve, hogy a terheltté nyilvánító határozatot megértette-e, azt tudomásulveszi-e, vagy él-e az ellen panasszal, választ-e védőt, vagy kéri-e védő kirendelését. Amennyiben a terhelt védő kirendelését kéri, őt figyelmeztetni kell arra, hogy a számára esetleg kirendelt védőnek az eljárás során felmerült és az állam által előlegezett költségei bűnügyi költségeknek tekintendők, amelyeknek megtérítésére bűnössége megállapítása esetén a bíróság őt kötelezi.

(3) A terheltnek a fenti kérdésekben tett nyilatkozatát a kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni és azt vallomásától elkülönítve vele alá kell írtni. Ha a terhelt a terheltté nyilvánítását elrendelő határozat ellen panaszt jelent be, panaszának indokait kihallgatási jegyzőkönyvébe lehet foglalni. [Utasítás 10. pont (6) bek.].

(4) A terheltté nyilvánítást elrendelő határozat elleni panasznak halasztó hatálya nincs. A panasz elbírálása végett a nyomozás irat-

másolatait a panasz elbírálására jogosult illetékes, vagy felettes ügyésznek kell megküldeni: akinek a panasz tárgyában hozott határozatát a terhelttel mielőbb közölni kell.

32. (1) Azoknak a személyeknek ügyében, akiknek terheltté nyilvánításáról határozatot hoztak és az eljárás folytatása a határozatban foglaltak felől történt első kihallgatásuk után is szükséges, amennyiben állami szerv (Btk. 114. §), szövetkezet alkalmazásában állnak, illetve annak tagjai, valamint gyakorló ügyvédek, a nyomozás megindításáról az állami szerv vezetőjét, a szövetkezet vezetőségét, illetőleg az illetékes ügyvédi kamara elnökét a nyomozó hatóság köteles írásban értesíteni.

(2) Az értesítésnek a terhelt személyi adatait, (születési hely, év, anyja neve, lakhelye) alkalmazási helyét, beosztását, valamint a nyomozás megindításának tényét kell tartalmaznia.

(3) Az értesítést bizalmas jelzéssel kell megküldeni, azt a nyomozó hatóság vezetője írja alá, másolatát pedig az iratokhoz kell csatolni.

(4) Amennyiben a terhelt a terheltté nyilvánító határozat ellen panaszt jelentett be, az értesítést csak akkor lehet kiadni, ha a panaszt elutasították.

(5) A pénzügyőrség személyi állományát illetően a munkáltató szerv vezetőjének az Országos Pénzügyőri Parancsnokságot, a vámőrségnél pedig a Vámfőigazgatóságot kell tekinteni.

33. (1) A terhelt kihallgatásának módjára vonatkozóan, a Be. 116., 117. §-aiban foglalt rendelkezéseket az alábbiak szerint kell alkalmazni:

(2) A terheltet a terheltté nyilvánításáról hozott határozatban foglaltak felől akkor is részletesen ki kell hallgatni, ha korábban őt gyanúsítottként már kihallgatták.

(3) A terheltté nyilvánító határozatban foglaltak felől történő kihallgatás előtt a terheltet nyilatkoztatni kell önéletrajzi adataira oly módon, hogy munkaviszonyának alakulása, s ennek során korábbi munkahelyei 3 évre visszamenőleg megállapíthatók legyenek. Nyilatkoztatni kell a terheltet arra vonatkozóan is, hogy volt-e ellene folyamatban társadalmi bírósági, szabálysértési eljárás, munkáltatója fegyelmileg felelősségre vonta-e, illetőleg részesült-e kitüntetésben, jutalomban stb. Az önéletrajzi adatok felvétele során a kihallgatás foganatosítójának arra kell törekednie, hogy a terhelt életének alakulásán keresztül megismerkedjék egyéniségével, a társadalomhoz való viszonyával és azokkal a körülményekkel is, amelyek a terhelt társadalomra veszélyességének foka megítélésénél jelentőséggel bírnak.

(4) A beszerzett erkölcsi és vagyoni bizonyítvány adatait az önéletrajz felvételénél figyelembe kell venni. Ennek során a terheltet esetleges előző büntetéseire, azok letöltésére, illetve szabadulásának időpontjára részletesen is ki kell hallgatni.

(5) Ha a terhelte védekezését összefüggően előadta, szükség szerint további kérdéseket kell feltenni, amelyekkel a vallomásaiban esetleg mutatkozó hiányosságokat, ellentmondásokat tisztázni kell, illetve az általa állítottak valótlanosságát kell leleplezni.

(6) A terhelte kihallgatásáról fevett jegyzőkönyv szerkesztésére a Be. 119. § (1) bek.-ben foglaltakat, továbbá a Be. 85—88. §-aiban írt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(7) Ha a Be. 118. § (1) bek.-e alapján a terhelteknek egymással való szembesítése szükséges, a szembesítés fogatosítására az Utasítás 22. pontja irányadó.

A társadalomra veszélyesség felderítése

34. A nyomozó hatóság köteles a büntett és az elkövető társadalomra veszélyességének megítéléséhez szükséges személyi és tárgyi körülményeket a nyomozás teljesítése során oly módon felderíteni, hogy az ügyben hozandó érdemi határozat törvényes legyen és megfeleljen a büntető jogalkalmazás jogpolitikai elveinek.

35. (1) A büntett és az elkövető társadalomra veszélyességének megállapítása érdekében a nyomozó hatóság minden erre alkalmas bizonyítékot felhasználhat.

(2) A társadalomra veszélyesség megítéléséhez szükséges bizonyítékok egybegyűjtése során a terhelte erkölcsi bizonyítványából meg kell állapítani, hogy korábban melyik bíróság, mikor, milyen büntett elkövetése miatt ítélte el. Az erkölcsi bizonyítvány adatait össze kell hasonlítani a terhelte kihallgatása alkalmával beszerzett adatokkal.

(3) Ha a terhelte által elkövetett büntett helyes minősítése és a terhelte személye társadalomra veszélyességének elbírálása szempontjából — figyelemmel a terhelte által elkövetett büntett súlyára és jellegére is — korábbi elítélése jelentőséggel bír, a nyomozó hatóságnak intézkednie kell az erre vonatkozó büntető ügyek iratainak beszerzése iránt. Mindig be kell szerezni azoknak a büntető ügyeknek iratait, amelyekben a terhelttel szemben kiszabott büntetés végrehajtását a bíróság felfüggesztette és a terhelte által elkövetett újabb büntett elbírálásáig a próbaidő még nem telt el.

(4) A nyomozó hatóság a terhelte korábbi elítélésére vonatkozó büntető ügy iratait oly időben köteles beszerezni, hogy az erre vo-

natkozó megkeresés teljesítése a nyomozás törvényes határidőben való befejezését, illetve az ügyben a határozathozatalt ne késleltesse.

(5) Amennyiben a korábbi elítélésre vonatkozó bírósági iratok a nyomozás iratainak az illetékes ügyészhez való megküldése időpontjáig [Be. 165. § (1) bek.] a rendőrséghez nem érkeznek meg, ez a körülmény nem akadályozhatja az iratoknak az illetékes ügyészhez való megküldését. Ilyen esetben az illetékes ügyészt a rendőrség értesíteni köteles arról, hogy megkeresésének nem tettek eleget, s amennyiben a megküldeni kért iratok utóbb a rendőrséghez érkeznek, azokat haladéktalanul köteles az illetékes ügyészhez továbbítani.

36. (1) A nyomozó hatóság a korábbi elítélésre vonatkozó büntető ügy iratait köteles tanulmányozni. Meg kell vizsgálnia a terhelt társadalomra veszélyességét meghatározó körülményekre vonatkozó adatokat és azokat egybe kell vetnie a nyomozás során megállapítottakkal.

(2) A rendőrség a korábbi elítélésre vonatkozó büntető ügy iratait a terhelt ellen folyamatban levő nyomozás irataihoz csatolva az illetékes ügyésznek adja át, aki azoknak tartalmát az ügyben hozandó határozat megszerkesztésekor, illetve jóváhagyásakor köteles figyelembe venni.

(3) Ha az illetékes ügyész a terhelt ellen folyamatban levő büntető ügyben vádiratot nyújt be, a korábbi elítélésre vonatkozó büntető ügy iratait a bírósághoz áttett nyomozási iratokhoz csatolja. Amennyiben az ügyben a nyomozás megszüntetésére kerül sor, a korábbi büntető ügy iratait attól függően, hogy a nyomozás megszüntetésével befejezett ügy iratait a rendőrségen, vagy az ügyészségen irattározzák-e, a rendőrség, illetve az illetékes ügyész küldi vissza a megkeresett bíróságnak. Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha a nyomozás felfüggesztésére kerül sor. Ha a folyamatban levő büntető ügy iratainak hatáskör vagy illetékesség okából más ügyészséghez való áttételre kerül sor, a korábbi büntető ügy iratait is meg kell küldeni az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel bíró ügyészségnek és erről a megkeresett bíróságot értesíteni kell. Amennyiben az áttételre a Be. 104. § (1) bek. a) pontja, illetve (2) bek.-e alapján szabálysértés okából, vagy a Be. 105., illetve 161. §-a alapján kerül sor, a korábbi büntető ügy iratait az áttételt elrendelő hatóság köteles a megkeresett bíróságnak az áttétellel egyidejűleg visszaküldeni.

37. (1) A nyomozó hatóság a nyomozás teljesítése során köteles megállapítani azokat az adatokat, amelyekből megfelelő következtetés vonható le a terheltnek társadalmi rendünkkel szemben tanúsított magatartásáról, így különösen a munkához való viszonyáról.

(2) A társadalomra veszélyesség felderítése során különös figyelmet kell szentelni azoknak az indító okoknak, amelyek a terheltet a büntett elkövetésénél befolyásolták. Az osztályidegenek által elkövetett bűncselekmények esetén az osztályhelyzetet az eljárás során csak akkor kell értékelni, ha az a bűncselekmény indítéka volt, azzal összefüggött.

(3) A terhelt munkához való viszonya megállapítása során vallo-mása és személyi igazolványa alapján a nyomozó hatóság köteles megállapítani az állami szerv (Btk. 114. §) alkalmazásában álló, valamint a szervezetkezeti tag terheltek korábbi munkahelyeit és a munkáltatóktól, illetve a szervezeteket vezetőségétől az alábbi adatokra vonatkozó tájékoztatást kell kérnie:

a) a terhelt munkaviszonyának tartama;

b) a terhelt munkához, munkatársaihoz való viszonya (indult-e ellene fegyelmi, vagy társadalmi bírósági eljárás, milyen fegyelmi büntetéseket kapott, elmarasztalta-e a társadalmi bíróság, részesült-e jutalomban, dicséretben, kielégítő-e a munkafegyelme, hogyan végzi el a rábízott munkát, esetleg milyen társadalmi tevékenységet fejt ki);

c) a terhelt kereseti, jövedelmi viszonyai.

(4) A terhelt utolsó munkahelyéről való tájékoztatás beszerzése nem mellőzhető. A korábbi munkáltatóktól való tájékoztatást beszerezni csak akkor szükséges, ha a terhelt utolsó munkahelyén 6 hónapnál rövidebb ideje van alkalmazásban, illetőleg 6 hónapnál rövidebb ideje szervezetkezeti tag. A munkáltatókat arra is fel kell hívni, hogy a tájékoztatáshoz a terhelt ellen hozott jogerős fegyelmi határozatot, illetve a társadalmi bíróság határozatának egy példányát is csatolják.

(5) Ha a beszerzett okiratok tartalma és a terhelt vallomása, illetve a nyomozás adatai között ellentétek vannak, ezeket tisztázni kell.

(6) A terhelt munkáltatóitól, illetve szervezetkezetének vezetőségétől beszerzett okiratokat a nyomozás irataihoz csatolni kell és azokat vádemelés esetén a vádirattal együtt a bíróságnak is meg kell küldeni.

38. A büntett és az elkövető társadalomra veszélyességének megítéléséhez szükséges tárgyi és személyi körülmények megállapítása érdekében — az Utasítás 21. pont (2) bek.-re figyelemmel — a nyomozó hatóságnak kötelessége tanúk felkutatása és kihallgatása is.

Különösen azoknak a tanúkenti kihallgatása indokolt, akik a terhelt magatartásáról, munkához, a társadalmi közösséghez, környezetéhez való viszonyáról olyan adatokat tudnak szolgáltatni, amelyek a társadalomra veszélyesség fokának megállapításánál jelentősek.

A kényszerintézkedések

39. A terhelt (gyanúsított) ellen személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedések foganatosításának törvényessége felett az illetékes ügyész úgy köteles őrködni, hogy a Be. 3. § (2) és (3) bek.-ben foglalt rendelkezések az eljárás során maradéktalanul érvényesüljenek. A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedéseknek alkalmazására csak kivételesen kerülhet sor és azokat csak olyan időtartamban foganatosíthatja a nyomozó hatóság, amely okvetlenül szükséges.

40. (1) A gyanúsított őrizetbevételének az Utasítás 59. pont (2) bek. és 61. pont (1) bek.-ben írt eseteken kívül, az alábbi okok folytán lehet helye:

a) ha a gyanúsítottat a büntett elkövetésén tettenérték, vagy a szökés veszélye forog fenn, halaszthatatlan nyomozási cselekményként a nyomozás elrendelése előtt őrizetbe vehető [Be. 103. § (2) bek.];

b) ha a nyomozást az ügyben elrendelték, a gyanúsított a Be. 108. §-a alapján akkor vehető őrizetbe, ha vele szemben a Be. 120. § (1) bek.-ben felsorolt és egyébként előzetes letartóztatásának elrendelését lehetővé tevő okok fennállásának megállapítására megfelelő ténybeli adatok vannak.

(2) A gyanúsított őrizetbevételének a 40. pont (1) bek.-ben írt esetben is csak akkor van helye, ha terheltté nyilvánításáról a nyomozó hatóság határozatot nem hozott. A gyanúsítottat terheltté nyilvánítás után személyi szabadságától megfosztani csak előzetes letartóztatása elrendelésével lehet.

(3) Ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra a terheltekre, akiknek őrizetbevétele a Be. 128. § (1) bek.-e [Utasítás 59. pont (2) bek.] és a Be. 129. § (5) bek.-e [Utasítás 61. pont (1) bek.], illetve az Utasítás 45. pont (2) bek.-e alapján történt.

(4) Amennyiben az őrizetben lévő gyanúsítottat az őrizet tartama alatt terheltté nyilvánítják, az elrendelt őrizetet haladéktalanul meg kell szüntetni és amennyiben további fogvatartása szükséges, előzetes letartóztatását kell elrendelni.

41. (1) A gyanúsított őrizetbevételét — kivéve a Be. 128. § (1) bek. alapján az illetékes ügyész által elrendelt őrizetbevételt — a rendőrségnek e joggal felruházott tagja határozattal rendeli el.

(2) Az őrizetbevételt elrendelő határozatban fel kell tüntetni az őrizet foganatosisításának helyét és az őrizetbevétel pontos idejét.

42. (1) Ha a nyomozó hatóság a gyanúsított őrizetbevételét elrendelte, a Be. 121. § (4) bek.-e, továbbá a Be. 122. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően köteles eljárni.

(2) Az értesítendő szervekre és az értesítés módjára az Utasítás 32. pontjában foglaltak alkalmazandók azzal, hogy az értesítés másolatát a nyomozás irataihoz kell csatolni.

(3) Az őrizetbevételt elrendelő határozat kihirdetéséről és a gyanúsítottak panaszjogára történő figyelmeztetéséről jegyzőkönyvet kell felvenni [Utasítás 10. pont (6) bek.]. Az őrizetbevételt elrendelő határozat kihirdetése alkalmával a gyanúsítottat a Be. 121. § (4) bek. és a Be. 122. §-ában foglalt rendelkezések kérdésében meg kell hallgatni és nyilatkoztatni a határozat kihirdetéséről felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(4) A hozzátartozók részére adott értesítésnek a gyanúsított személyi adatait (név, születési hely, idő, anyja neve, foglalkozása, lak-helye), az őrizetbevétel elrendelésének tényét és a fogvatartás helyének megjelölését kell tartalmaznia. A hozzátartozók részére adott értesítés másolatát a nyomozási iratokhoz kell csatolni.

(5) A nyomozó hatóság a Be. 122. §-a alapján tett intézkedéseiről az őrizetbe vett gyanúsítottat akként értesíti, hogy az intézkedésekről tájékoztatja és ennek megtörténtét jegyzőkönyvbe foglalja. Az erről felvett jegyzőkönyv a nyomozás irataihoz csatolandó.

(6) Az Utasítás 42. pontjában szabályozott értesítést csak akkor lehet kiadni, ha a gyanúsított által őrizetbevétele elrendelése miatt bejelentett panaszt elutasították.

43. (1) Amennyiben a gyanúsított az őrizetbevételt elrendelő határozat ellen panaszt jelentett be, a nyomozó hatóság a megpanaszolt határozatot az ügyben addig keletkezett nyomozási iratokkal együtt, oly időben köteles az illetékes, vagy felettes ügyésznek bemutatni, hogy az a panasz tárgyában 24 órán belül határozhasson.

(2) A panasz tárgyában hozott határozatot a nyomozó hatóság a gyanúsított előtt késedelem nélkül köteles kihirdetni, s amennyiben annak az illetékes, vagy felettes ügyész helyt adott, a gyanúsított azonnali szabadlára helyezésére intézkedni.

44. (1) A terhelt előzetes letartóztatását akkor lehet elrendelni, ha terheltté nyilvánításáról a nyomozó hatóság határozatot hozott és a bűntett általa történt elkövetésére a kellő bizonyítékok rendelkezésre állanak, egyszersmind a Be. 120. § (1) bek.-ben írt okok fennállásának megállapítására megfelelő ténybeli adatok szolgálnak.

(2) Ha a terheltet a büntett elkövetésén tettenérték és előzetes letartóztatásának törvényes oka van, a nyomozó hatóság köteles terheltté nyilvánításáról az előzetes letartóztatás elrendelésével egyidejűleg határozatot hozni.

45. (1) Az előzetes letartóztatást a Be. 121. § (1) bek.-e értelmében az ügyész, vagy az ügyész jóváhagyásával a rendőrség e joggal felruházott tagja rendeli el.

(2) Amennyiben a rendőrség az előzetes letartóztatás elrendeléséhez szükséges ügyészi jóváhagyást bármilyen ok miatt nem tudja megszerezni, a rendőrség arra jogosult vezetője a már terheltté nyilvánított személy őrizetbevételét is elrendelheti. Ebben az esetben azonban a rendőrség, mihelyt az lehetséges, köteles az előzetes letartóztatás ügyészi jóváhagyását kieszközölni.

(3) Az előzetes letartóztatást elrendelő határozatban részletesen ki kell fejteni azokat az okokat, amelyek a terhelt előzetes letartóztatását szükségessé tették és meg kell jelölni a fenti okok megállapítására szolgáló ténybeli adatokat is. A határozat rendelkező részének tartalmaznia kell az előzetesen letartóztatott terhelt fogvatartásának helyét is.

46. (1) Az előzetes letartóztatást elrendelő nyomozó hatóság eljárását a Be. 121. § (4) bekezdése, továbbá a Be. 122. §-ában foglalt rendelkezések tekintetében az Utasítás 42. pontja szabályozza.

(2) Az előzetes letartóztatást elrendelő határozat közlése tekintetében az Utasítás 10. pontjának rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(3) Az előzetes letartóztatást elrendelő határozat elleni panasz esetén követendő eljárásra az Utasítás 10. pont (6) bekezdése irányadó.

47. Amennyiben az előzetes letartóztatást elrendelő határozat ellen panaszt jelentettek be, a panasz elbírálása végett a nyomozás eredeti iratait kell a megpanaszolt határozattal együtt a felettes ügyészhez felterjeszteni. Az eredeti iratok visszaérkezéséig a nyomozást a másolati iratok birtokában kell folytatni.

48. (1) Ha a nyomozást az előzetes letartóztatás időtartamának lejártáig befejezni nem lehet és a terhelt fogvatartásának indokai továbbra is fennállanak, a rendőrség az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbítása iránt az illetékes ügyész útján indokolt előterjesztést köteles tenni a felettes ügyészhez. Az előzetes letartóztatás időtartamának a Legfőbb Ügyész által engedélyezhető meghosszabbítása [Be. 123. § (2) bek.] iránti előterjesztést az illetékes megyei (fővárosi) főügyész útján kell tenni.

(2) Az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbítása iránti előterjesztésnek az előzetes letartóztatás lejártát megelőző

nyolcadik napon kell a meghosszabbítás engedélyezésére jogosult felettes ügyészhez megérkeznie.

(3) Az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztésnek a terhelt Be. 117. § (1) bek.-ben felsorolt személyi adatait, előzetes letartóztatása elrendelésének időpontját, a lefolytatott nyomozás alapján megállapítható tényállást, ennek bizonyítékait, az előkövetett büntett megjelölését, továbbá azokat az okokat kell tartalmaznia, amelyek az előzetes letartóztatás meghosszabbítását szükségessé teszik.

(4) Az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztést a rendőrségnek a büntető ügy eredeti nyomozási iratai egyidejű bemutatásával 2, — ha pedig az előzetes letartóztatás időtartamát csak a Legfőbb Ügyész hosszabbíthatja meg, — 3 példányban kell az illetékes ügyésznek bemutatnia.

(5) A büntető ügy iratainak eredeti példányai helyett azok másolatát csak akkor lehet az előterjesztéshez csatolni, ha erre a nyomozó hatóság a hosszabbítás engedélyezésére jogosult felettes ügyész-től előzőleg engedélyt kapott, vagy ha az iratok eredeti példányának felterjesztése valamely oknál fogva nem lehetséges.

49. (1) Az illetékes ügyész a rendőrség előterjesztésének meg-alapozottságát késedelem nélkül köteles felülvizsgálni, s egyúttal az addig lefolytatott nyomozás anyagát is megvizsgálni. Amennyiben az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbítására irányuló előterjesztést indokolatlannak találja, utasítást ad az előzetes letartóztatás megszüntetésére és a terhelt azonnali szabadlábra helyezésére. Ilyenkor az illetékes ügyész mellőzi az előterjesztésnek a felettes ügyészhez való továbbítását.

(2) Ha az illetékes ügyész az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbítására irányuló előterjesztést alaposnak találja, annak teljesítését javasolva, azt a nyomozás anyagára tett észrevételeivel és a nyomozás folyamán adott utasításai másolatával, valamint a nyomozás csatolt irataival a felettes ügyészhez továbbítja.

(3) A megyei (fővárosi) főügyészség, amennyiben az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránt a Legfőbb Ügyészhez tesz, vagy felterjeszt előterjesztést, az előző bekezdés rendelkezéseinek értelmében köteles eljárni.

50. (1) Az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránti előterjesztés egyik példányát a meghosszabbítást engedélyező felettes ügyészi határozat 4 példányával, valamint a nyomozás anyagára tett észrevételekkel és a büntető ügy irataival együtt az illetékes ügyésznek kell visszaküldeni, aki az előzetes letartóztatást meghosszabbító felettes ügyészi határozatokat a rendőrségnek késedelem

nélkül köteles kiadni. Az előzetes letartóztatást meghosszabbító felettes ügyészi határozatok közül az illetékes ügyész három határozatpéldányt ad ki a rendőrségnek, míg a negyedik példányt az ügyészi iratoknál helyezi el. Az illetékes ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbításának tényét a letartóztatottak jegyzékében feltüntetni köteles.

(2) A nyomozó hatóság az előzetes letartóztatást meghosszabbító felettes ügyészi határozatot a nyomozás eredeti irataihoz csatolja.

51. (1) Amennyiben az illetékes ügyész, illetve a megyei (fővárosi) főügyész az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbítására irányuló előterjesztés továbbítását mellőzte, vagy a felettes ügyész az előzetes letartóztatás időtartamát nem hosszabbítja meg, a nyomozó hatóság (rendőrség) köteles intézkedni az előzetes letartóztatás megszüntetésére és a terhelt szabadlábra helyezésére.

(2) Az előzetes letartóztatást meghosszabbító felettes ügyészi határozatnak a terhelt előtti kihirdetésére az Utasítás 10. pont (5) bekezdésben foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Az előzetes letartóztatást meghosszabbító megyei (fővárosi) főügyészi határozat ellen bejelentett panasz esetén a nyomozó hatóság (rendőrség) az összes iratokat az illetékes ügyész közbejöttével a megyei (fővárosi) főügyész útján köteles a Legfőbb Ügyészséghez haladéktalanul felterjeszteni.

52. (1) Ha az előzetes letartóztatást a rendőrség rendelte el, annak foganatosításáról az illetékes ügyész jóváhagyása alapján addig, amíg a terheltet az ügyésznek át nem adták, a rendőrség intézkedik. Az előzetes letartóztatás foganatosítása ilyenkor a nyomozást folytató rendőri szerv fogdjában történik.

(2) Amennyiben bármely oknál fogva (biztonság, felderítés érdeke stb.) az illetékes ügyész úgy találja, hogy az előzetes letartóztatás foganatosítása a rendőrségi fogda helyett börtönben célszerűbb, az előzetes letartóztatás jóváhagyásakor, avagy később is úgy rendelkezhet, hogy az előzetes letartóztatást börtönben kell foganatba venni.

(3) Amennyiben a terhelték, vagy az ügy egyes terheltjei előzetes letartóztatásának a rendőrség fogdjában való foganatosításához — tekintet nélkül, hogy ügyükben a nyomozás még folyik, vagy egyes terhelttekkel szemben a nyomozást már le is zárták — különleges érdekek fűződnek, a letartóztatás foganatosítása helyének meghatározása tárgyában a BM Országos Rendőrfőkapitányság állásfoglalásának beszerzése után a Legfőbb Ügyészség dönt.

53. A terheltet, ha előzetes letartóztatását a rendőrség foganatosította, legkésőbb a nyomozás iratainak az ügyészhez való megküldésekor [Be. 165. § (1) bek.] az illetékes ügyésznek át kell adni.

54. (1) Az előzetes letartóztatottak őrizetére, jogaikra és kötelességeikre nézve a rendőrség Fogdaszabályzata, illetve a Büntetés-végrehajtási Szabályzat Hivatalos Gyűjteményében foglalt rendelkezések irányadók.

(2) Az előzetes letartóztatottak levelezése és általában más személyekkel való érintkezése ellenőrzés alatt áll. Erre az illetékes ügyész — ha pedig az előzetes letartóztatást a rendőrség fogdájában foganatosítják — a rendőri szerv vezetője adhat engedélyt.

(3) Az előzetes letartóztatottak részére általában meg kell engedni azt, hogy havonta egy levelet ír hassanak, havonta hozzátartozóik egy látogatását fogad hassák. Az előzetesen letartóztatott terhelten erre a jogára a letartóztatást elrendelő határozat kihirdetésekor figyelmeztetni kell. Amennyiben az előzetes letartóztatást a rendőrség foganatosítja és a rendőri szerv vezetője a fenti kedvezményeket az előzetes letartóztatottaktól megtagadja, erről és döntése indokairól az illetékes ügyészt köteles tájékoztatni.

(4) Az illetékes ügyésznek kötelessége, hogy a kedvezmények megtagadásának indokoltságát felülvizsgálja, s ha azok megvonását indokolatlannak tartja, a levélváltást és a látogatás fogadását saját hatáskörében eljárva engedélyezze. Ebben az esetben döntéséről a rendőri szerv vezetőjét előzetesen értesíti.

(5) Ha az előzetesen letartóztatott terhelt kórházi gyógykezelésére van szükség, rabkórházba való utalása iránt (ha a nyomozást a rendőrség foganatosítja, a rendőri szerv javaslatát figyelembe véve) az illetékes ügyész intézkedik.

55. (1) Azokban az ügyekben, amelyekben a terhelt előzetes letartóztatásban van, a nyomozási cselekményeket soron kívül kell teljesíteni.

(2) A nyomozás soronkívüli teljesítésének biztosítása a nyomozó hatóság fontos kötelessége. Ennek érdekében az illetékes ügyész az előzetes letartóztatás elrendelését a Be. 123. § (1) bek.-ben meghatározott egy hónapi időtartamnál rövidebb ideig hagyhatja jóvá. Olyan esetben, amikor az egy hónapi időtartamnál rövidebb ideig jóváhagyott előzetes letartóztatásnak az illetékes ügyész által megjelölt időpontja lejárt, de a nyomozást befejezni nem volt lehetséges, és a terhelt további fogvatartása mutatkozik szükségesnek, az illetékes ügyész az egy hónapi időtartam lejártáig az előzetes letartóztatás további foganatosításához hozzájárulhat. Ilyenkor az előzetes letartóztatás fenntartásáról az ügyésznek határozatot kell hoznia, amelyet a terhelt előtt ki kell hirdetni. A határozat kihirdetésére az Utasítás 10. pontjának (5) bekezdését kell megfelelően alkalmazni.

(3) Az előző bekezdésben foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával a terhelt előzetes letartóztatásának meghosszabbítását a felettes ügyész a törvényben megjelölnél rövidebb határidőig is engedélyezheti.

56. (1) Azokban az ügyekben, amelyekben a terhelt előzetes letartóztatásban került a bíróság elé, és a bíróság az előkészítő ülésen az ügyet pótnyomozásra küldte vissza, az előzetes letartóztatás kérdésében az illetékes ügyész dönt. Amennyiben az előzetes letartóztatás fenntartása, illetve meghosszabbítása szükséges, az előkészítő ülésen résztvevő ügyész a terhelt előzetes letartóztatását a megyei (fővárosi) főügyész, illetve a Legfőbb Ügyész döntésének megszerzéséhez szükséges ideig, legfeljebb 8 napra ideiglenesen meghosszabbítja. Ezzel egyidejűleg az ügy iratait a hosszabbításra hatáskörrel bíró felettes ügyészhez haladéktalanul köteles felterjeszteni. Ha az előzetes letartóztatás meghosszabbítása szükséges, a felettes ügyész azt az előkészítő ülés időpontjától kezdődő hatállyal hosszabbítja meg.

(2) Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha a pótnyomozásra való visszaküldést elrendelő bírósági végzés ellen az ügyész fellebbezési óvással élt.

57. (1) Amennyiben az előzetes letartóztatást a rendőrség megszünteti, az ügyészi jóváhagyás beszerzéséig a terhelt szabadlábra helyezése iránt nem intézkedhet.

(2) Az előzetes letartóztatott terhelt szabadlábra helyezése iránt benyújtott kérelem tárgyában az illetékes ügyész dönt. Határozata előtt azonban a rendőri szerv vezetőjének állásfoglalását be kell szereznie. Ennek érdekében a terhelt szabadlábra helyezése iránti kérelmeket a rendőri szerv vezetőjének kell megküldeni azzal, hogy állásfoglalását az illetékes ügyésszel 24 órán belül közölje.

58. (1) A nyomozó hatóság azzal a terhelttel szemben, akinek terheltté nyilvánításáról határozatot hozott, az előzetes letartóztatás elrendelése helyett lakóhelyelhagyási tilalmat rendelhet el, ha ennek megfelelő indokai (terhelt súlyos és fogvatartás esetén életveszélyes beteg állapota, magas kora stb.) vannak.

(2) Ha a lakóhely-elhagyásának tilalmát a rendőrség rendelte el, akkor az illetékes ügyész jóváhagyása szükséges.

(3) A lakóhelyelhagyási tilalom elrendeléséről szóló határozatnak figyelemztetést kell tartalmaznia arra nézve, hogy megszegése esetén a terheltet előzetes letartóztatásba lehet helyezni.

(4) A lakóhelyelhagyási tilalmat elrendelő határozat közlése során a terhelt figyelmét fel kell hívni arra, hogy lakóhelyének elhagyására a nyomozó hatóság vezetőjétől minden esetben engedélyt kell kérnie.

(5) A lakóhelyelhagyás tilalmáról hozott határozatot a terhelt lakóhelye szerint illetékes rendőrkapitányságnak azzal kell megküldeni, hogy a lakóhely elhagyásának tilalmáról hozott rendelkezés terhelt általi megtartását időszakonként ellenőrizze.

(6) A határozat megküldésére csak akkor kerülhet sor, ha a határozat ellen a terhelt panaszt nem jelentett be, illetve panaszát a felettes ügyész elutasította.

(7) A lakóhelyelhagyási tilalom tartamának meghosszabbítására az Utasítás 48—51. pontjai megfelelően irányadók.

(8) A lakóhelyelhagyási tilalom időtartamának megrövidítése, a bíróság által elrendelt pótnyomozás esetén való meghosszabbítása és megszüntetése során az Utasítás 55—57. pontjainak megfelelően kell eljárni.

59. (1) Ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésének azzal az elmebeteg állapotban, gyengeelméjűségben, vagy tudatzavarban szenvedő személlyel szemben van helye, aki valamely büntett törvényi tényállását a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint megvalósította, vele szemben korábban már terheltté nyilvánító határozatot hoztak, de elmebeteg állapota, gyengeelméjűsége, vagy tudatzavara miatt nem büntethető és attól kell tartani, hogy olyan cselekményt követ el, amely egyébként valamely büntett törvényi tényállását megvalósítja.

(2) Ha a terhelt szabadlábon van, az illetékes ügyész az ideiglenes kényszergyógykezelés egyidejű elrendelésével a terhelt őrizetbevétele iránt is intézkedhet.

(3) A Be. 128. § (1) bek.-e alapján elrendelt őrizetbevétel ellen az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelő határozatot sérelmező panaszban lehet jogorvoslattal élni.

(4) Az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelő határozatban a terheltet az ideiglenes kényszergyógykezelést foganatosító intézetbe (Országos Megfigyelő és Elmeorvosító Intézet, Budapest X., Kozma u. 13.) kell utalni.

(5) Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van és kényszergyógykezelés elrendelésének lehet helye, az illetékes ügyész a Be. 128. § (2) bekezdése szerint jár el. Ilyen esetben az ideiglenes kényszergyógykezelés időtartamának meghosszabbítására vonatkozó eljárás esetén a terhelt előzetes letartóztatásának kezdő napját kell figyelembe venni.

(6) Amennyiben a fogvatartott terhelt ideiglenes kényszergyógykezelésének szükségessége olyankor merül fel, amikor további fogvatartásának engedélyezése a felettes ügyész hatáskörébe tartozik, az előzetes letartóztatás megszüntetéséről és a kényszergyógykezelés elrendeléséről az illetékes ügyész úgy határoz, hogy a felettes ügyész

döntésének megszerzéséhez szükséges ideig, legfeljebb 8 napra fogvatartást ideiglenesen meghosszabbítja. Ezzel egyidejűleg az ügy iratait a hosszabbításra hatáskörrel bíró felettes ügyészhez haladéktalanul köteles felterjeszteni.

(7) Az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelő és az Országos Megfigyelő és Elmegyógyító Intézethez megküldött határozathoz csatolni kell a terheltre vonatkozó, s a büntető ügy iratainál elfekvő kórrajz és orvosszakértői vélemény másolatát. [9/1962. (VII. 21.) IM sz. rendelet 3. § (1) bek.]

(8) Ha a terhelt az intézetben foganatosítandó ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésekor szabadlábon van, az intézetbe való szállítását az Országos Mentőszolgálat közreműködésével kell foganatosítani és szükség esetén őrizetéről is gondoskodni kell. [9/1962. (VII. 21.) IM sz. rendelet 3. § (4) bek.]

(9) Az ideiglenes kényszergyógykezelés tartamára és meghosszabbítása során követendő eljárásra az Utasítás 48—51. pontjait kell megfelelően alkalmazni.

(10) Az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelő határozat közlése során a határozatot a terhelt törvényes képviselőjének és házastársának is kézbesíteni kell és őket arra is fel kell hívni, hogy a Be. 140. §-a értelmében más szakértő közreműködését kérhetik.

60. (1) Az elmeorvosintézetben való elhelyezést [Be. 128. § (3) bek.] elrendelő ügyési határozatban utalni kell a büntető eljárásnak a Be. 130. § (1) bek., illetve a 178. § (1) bek. d) pontja alapján való felfüggesztésére. A határozatnak intézkednie kell afelől, hogy az ügyész a terhelt elmeorvosintézetbe utalja-e, vagy megengedhető-e a terhelt házi gondozása. [9/1962. (VII. 21.) IM sz. rendelet 8. § (1) bek.]

(2) A határozatot a terhelt törvényes képviselőjének és házastársának is kézbesíteni kell.

61. (1) Távollevő terhelt elleni eljárásban a Be. 129. § (5) bekezdése alapján a terhelt őrizetbevétele elrendelésének akkor is helye van, ha terheltté nyilvánításáról már határozatot hoztak. A Be. 129. § (5) bek.-e alapján elrendelt őrizetbevétel 72 óráig tart és az eljárásra az Utasítás 40. — 43. pontjait kell az alábbiaknak megfelelően alkalmazni:

(2) A terheltet elfogó hatóság a terhelt őrizetbevételét követően nyomban köteles a legrövidebb időn belül az elfogatóparancsot kibocsátó hatóságot megkeresni annak közlése iránt, hogy az elfogatóparancs hatálya fennáll-e. A terheltet elfogó hatóság ezt követően a közlésnek megfelelően intézkedik a terheltnek az elfogatóparancsot kibocsátó hatóság elé állítása, illetőleg amennyiben az elfogató-

parancs nem hatályos, a terhelt szabadlábra helyezése iránt. Az elfogatóparancsot kibocsátó hatósághoz a terheltet legkésőbb 72 órán belül át kell kísértetni.

62. (1) Ha a távollevő terhelt jogszabály megszegésével vagy kijátszásával külföldön tartózkodik, ezt a tényt a Központi Lakcím-hivatal értesítésével vagy más módon bizonyítani kell.

(2) A nyomozó hatóság a nyomozás felfüggesztéséről [Be. 130. § (1) bek.] csak akkor intézkedhetik, ha az ügyben az összes beszerezhető bizonyítékokat egybegyűjtötte.

(3) A nyomozás felfüggesztése (Be. 130. §) esetén az ügyet a büntett elévüléséig nyilvántartásba kell helyezni és az elévülés bekövetkeztekor a nyomozást felfüggesztő határozat hatályon kívül helyezése mellett, az ügyben a nyomozást meg kell szüntetni. Ezzel egy időben intézkedni kell a terhelt ellen kibocsátott lakhelykutatás, illetve elfogatóparancs visszavonása iránt.

(4) Mellőzni kell a nyomozás felfüggesztését, ha a jogszabály megszegésével vagy kijátszásával külföldön tartózkodó terhelt ügyében a Be. 198. § (4) bek.-e alapján a tárgyalás megtartható és a büntető eljárás lefolytatása a terhelt távollétében is indokolt.

63. (1) A lefoglalást [Be. 144. § (2) bek.] a nyomozó hatóság határozattal rendeli el. A határozatnak a lefoglalásra kerülő tárgy (okirat) pontos megjelölését tartalmaznia kell.

(2) A címzettnek még nem kézbesített levelek és táviratok, illetve egyéb postai küldemények lefoglalását elrendelő ügyészi határozatot [Be. 144. § (4) bek.] a rendőrség a lefoglalás foganatosításakor a postahivatal vezetőjének adja át. Ilyenkor a lefoglalás foganatosításakor jelenlevő hatósági tanúkat [Be. 148. § (2) bek.] a foganatosítás helye szerinti postahivatal dolgozói közül kell alkalmazni. A levelek és táviratok, illetve egyéb postai küldemények visszatartásáról [Be. 144. § (4) bek.] a rendőrség rövid úton intézkedik. Ebben az esetben, amennyiben az intézkedés nem írásban történt, arról hivatalos feljegyzést kell készíteni, amelyet a nyomozás irataihoz kell csatolni. A lefoglalást elrendelő határozatot a lefoglalást szenvedőnek vagy megbízottjának, illetve érdekei védelmére az eljáró szerv által kirendelt képviselőjének [Be. 148. § (1) bek.] a lefoglalás foganatosításakor kell kézbesíteni.

(3) A lefoglalásról felvett jegyzőkönyvben, ha a lefoglalt tárgyról külön bűnjeljegyzéket nem készítettek, valamennyi lefoglalt dolgot (okiratot) mennyiségük, nagyságuk, súlyuk, vagy egyedi ismérveik feltüntetésével fel kell sorolni. Ha a lefoglalt tárgyról külön jegyzék készült, azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a lefoglalást szenvedőnek, megbízottjáj-

nak, vagy képviselőjének nyilatkozatát, illetve a lefoglalás ellen bejelentett esetleges panaszát és annak indokait.

(4) A lefoglalásról felvett jegyzőkönyv másolatát, valamint a lefoglalt tárgyak (okiratok) átvételi elismervényének egyik példányát a lefoglalást szenvedő, megbízottja, vagy képviselője rendelkezésére kell bocsátani.

(5) A büntető eljárás során lefoglalt dolgok kezelésére, értékesítésére és kiadására a 135/1957. IM—BM, Legf. Ü. sz. utasítás rendelkezéseit kell alkalmazni.

64. (1) A házkutatást (Be. 151. §) elrendelő határozatban a házkutatást szenvedő személyi adatait és lakcímét, továbbá a házkutatás elrendelésének a Be. 151. §-ában foglalt indokait fel kell tüntetni.

(2) A házkutatás elrendeléséről szóló határozatot a házkutatást szenvedőnek, illetve megbízottjának, vagy érdekei védelmére az eljáró szerv által kirendelt képviselőjének [Be. 148 § (1) bek.] a házkutatás megkezdése előtt kell kézbesíteni és ennek megtörténtét a határozat eredeti példányának aláírásával kell elismertetni.

(3) A házkutatás során lefoglalásra kerülő tárgyakat (okiratokat) a hatósági tanúknak, a házkutatást szenvedőnek, megbízottjának, vagy képviselőjének fel kell mutatni és szükség esetén a lefoglalt tárgyakat (okiratokat) a házkutatás színhelyén kell becsomagolni és lepecsételni.

(4) A házkutatásról felvett jegyzőkönyvben a Be. 154. § (3) bek.-ben foglaltakon kívül azt is fel kell tüntetni, hogy a házkutatás ellen a házkutatást szenvedő jelentett-e be panaszt vagy sem.

(5) A házkutatásról felvett jegyzőkönyv másolatát, valamint a lefoglalt tárgyak (okiratok) átvételi elismervényének egyik példányát a házkutatást szenvedőnek, megbízottjának, vagy képviselőjének át kell adni.

(6) A házkutatás foganatosítására az éjszakai órákban csak egészen kivételes esetben kerülhet sor.

65. (1) Személymotoszt [Be. 153. § (1) bek.] a nyomozó hatóságnak határozattal kell elrendelnie.

(2) Nem kell határozatot hozni a személymotosztás elrendeléséről akkor, ha az őrizetbevétel vagy előzetes letartóztatás elrendelése esetén, illetve olyankor foganatosítják, amikor a késedelem veszélyes jár.

(3) A személymotosztás során foganatosított lefoglalásra az Utasítás 63. pontjában foglaltak irányadók. A személymotosztásról felvett jegyzőkönyvben azt is fel kell tüntetni, hogy a személymotosztást szenvedő az intézkedés ellen jelentett-e be panaszt, vagy sem.

66. (1) Ha az eljárás olyan büntett miatt folyik, amellyel kapcsolatban zár alá vétel (Be. 155. §) elrendelésének van helye, a nyomozás során fel kell deríteni, hogy a terheltnek van-e zár alá vehető vagyona.

(2) A zár alá vételt elrendelő határozatban meg kell jelölni azt, hogy a zár alá vétel elrendelése a vagyonekhozás lehetőségére, vagy a polgári jogi igény biztosítása érdekében történik és meg kell jelölni a zár alá veendő ingó és ingatlan vagyont.

(3) A zár alá vételt elrendelő határozatot annak kézbesítése és a zár alá vétel foganatosítása végett a Bírósági Végrehajtói Irodának annyi példányban kell megküldeni, hogy a zár alá vételt szenvedőkön kívül egy példány a bírósági végrehajtónak is maradjon. A zár alá vétel fenntartása, illetve feloldása felől azokban az ügyekben, amelyekben a nyomozást megszüntették, legkésőbb a nyomozást megszüntető határozatban kell intézkedni.

(4) Amennyiben az ügyben a nyomozást megszüntették, de a sértett polgári jogi igényének érvényesítését bejelentette, a megszüntető határozatban az illetékes ügyész határidőt szabhat a magánfélnek polgári jogi igénye egyéb törvényes úton való érvényesítésére. A zár alá vétel feloldása tekintetében ebben az esetben akkor kell határoznia, ha a kitűzött határidő alatt a magánfél nem igazolja, hogy polgári jogi igényét egyéb úton érvényesítette.

67. A tanúkkal, a szakértőkkel, a lefoglalást szenvedőkkel és a szemle tárgyának rendelkezésre bocsátására kötelezettekkel szemben alkalmazandó kényszerintézkedésekről a nyomozó hatóság határozatot köteles hozni, amelyekben a kényszerintézkedésekkel kötelezeteket fel kell hívni arra, hogy a sérelmes intézkedések ellen az illetékes vagy felettes ügyészhez panasszal élhetnek.

A védelem jogainak biztosítása

68. (1) A nyomozó hatóságnak és a nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló ügyésznek alapvető kötelessége, hogy a terhelt törvényben meghatározott módon való védekezésének lehetőségét biztosítsa.

(2) Az eljárás során a nyomozó hatóságnak a terhelt Be. 35. § (2) és a Be. 158. § (1) bekezdésében felsorolt jogai gyakorlását biztosítani és erre a terheltet a Be. 35. § (3) bekezdése értelmében minden esetben figyelmeztetnie kell. Az illetékes ügyész ellenőrizni köteles azt, hogy az eljárás során a terhelt az őt megillető jogokat gyakorolhatta-e.

(3) A rendőrségnek és az illetékes ügyésznek az eljárás során arról is gondoskodnia kell, hogy a terheltnek törvényes képviselője, illetve a Btk. 114. §-ában megjelölt nagykorú hozzátartozója által megbízott, [Be. 40. § (1) bek.] vagy számára az eljárásnak a tárgyalást megelőző szakában kirendelt [Be. 38. § (3) bek.] védője, a Be. 41. § (1) bek. és a Be. 158. § (1) bek.-ben foglalt jogaival élhessen és vele azokat a határozatokat, amelyek ellen panasznak van helye, a nyomozó hatóság közölje. [Utasítás 10. pont (4) bek.]

(4) A terhelt vagy törvényes képviselője, illetve a Btk. 114. §-ában megjelölt nagykorú hozzátartozója által megbízott védő meghatalmazását iktatni, sorszámozni és a nyomozás irataihoz kell fűzni.

69. (1) Ha a terhelt gyanúsítottkénti kihallgatása, vagy a terheltté nyilvánításáról hozott határozat közlése után a nyomozó hatóság által történt figyelmeztetésre bejelenti, hogy védőt kíván megbízni, vagy védő kirendelését kéri, a nyomozó hatóság abban az esetben, ha a terhelt fogva van, az általa megnevezett védőt, illetve ügyvédi munkaközösséget a terhelt megbízásáról haladéktalanul értesíteni tartozik. Ilyen esetben módot kell nyújtania terheltnek arra, hogy védői megbízását a védővel közölje és az ehhez szükséges meghatalmazást kiállítsa.

(2) Ha a terhelt védő kirendelését kérte, a rendőrség a nyomozás iratmásolatát köteles 24 órán belül az illetékes ügyésznek bemutatni.

(3) Az illetékes ügyész a védő kirendelése iránti kérelem tárgyában 3 napon belül köteles az eljáró nyomozó hatóság székhelye szerint illetékes járásbíróhoz [Be. 38. § (3) bek.] a nyomozás iratmásolatának csatolása mellett, megfelelő indítványt tenni.

(4) Az eljárásnak a tárgyalást megelőző szakában védő kirendelését általában akkor kell indítványozni, ha a védő részvétele a Be. 38. § (1) bekezdése a)—f) pontjai értelmében a tárgyaláson is kötelező. Indokolt esetben e feltételek nélkül is terjeszthető elő védő kirendelése iránti indítvány. Ha a védő közreműködése a Be. 38. § (3) bek.-e alapján már az eljárásnak a tárgyalást megelőző szakában is kötelező és a terheltnek választott védője nincs, a védő kirendelése iránti indítvány megtétele nem mellőzhető.

70. (1) A meghatalmazott, vagy kirendelt védő a büntető ügygel kapcsolatban nem levő, de halaszthatatlan intézkedést igénylő egyéb ügyekben akkor is érintkezhet a fogvalevő terhelttel, ha egyébként a védővel való érintkezés az eljárás sikerének veszélyeztetése miatt nem kerülhet sor. Ilyenkor a kellő ellenőrzésről a nyomozó hatóság

vezetője oly módon köteles gondoskodni, hogy az érintkezés ellenőrzése a nyomozás anyagát kellően ismerő személy által történjék.

(2) A védőnek a büntető ügyben fogvaletölt terhelttel való érintkezésére a Be. 125. § (3) bekezdésében foglaltak az irányadók. Az érintkezést az illetékes ügyész — ha pedig a terheltet a rendőrségi fogdában tartják fogva, — a rendőri szerv vezetője engedélyezi.

(3) Az érintkezés engedélyezése során a rendőri szerv vezetőjének, vagy az illetékes ügyésznek mérlegelnie kell azt, hogy az eljárás sikerének megghiúsításától nem kell-e tartani. Az eljárás sikerének megghiúsítása különösen akkor következhet be, ha a tényállás teljes felderítése még nem történt meg és a terhelttel szemben további bizonyítékokat kell beszerezni. Ilyen esetben a védővel való érintkezés kizárólag csak az (1) bekezdésben említett módon történhet.

(4) A nyomozást befejező határozat meghozatala után a fogvaletölt terheltt védőjével ellenőrzés nélkül érintkezhet.

71. Az Utasítás 70. pont (2) bekezdésében foglaltakat a védő iratmegtekintési jogára vonatkozóan is megfelelően kell alkalmazni. A terheltt, terheltt-társak kihallgatása, egymással, vagy a tanúkkal történt szembesítése után, iratmegtekintés általában már a nyomozás ebben a szakaszában is engedélyezhető.

72. (1) A nyomozó hatóság a meghatalmazott, vagy kirendelt védő kérelmére, valamint hivatalból is a Be. 158. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések figyelembevételével köteles biztosítani, hogy a védő az egyes nyomozási cselekmények teljesítésénél jelen legyen.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezést kell alkalmazni a Be. 158. § (1) bekezdésében fel nem sorolt nyomozási cselekmények fogatnatisításánál (terheltt kihallgatása, szembesítése, nyomozási kíséret, stb.) is.

(3) A nyomozási cselekmények teljesítésének időpontjáról kellő időben a védőt írásban kell értesíteni, amelyben a Be. 158. §-ában foglalt jogaira őt külön is fel kell hívni azzal a figyelmeztetéssel, hogy elmaradása az eljárást nem akadályozza.

73. (1) Amennyiben a nyomozó hatóság székhelye szerint illetékes járásbíróság elnöke a terheltt részére az eljárásnak a tárgyalást megelőző szakában védőt rendel ki, a nyomozó hatóság a kirendelt védőt köteles felhívni arra, hogy eljárása során felmerült díjának megállapítása érdekében eljárásairól és a nyomozási cselekményeknél való jelenlétéről díjjegyzéket állítson össze és azt a nyomozás befejezésekor a nyomozó hatóságnak bocsássa rendelkezésére.

(2) A rendőrség a kirendelt védő díjának megállapításáról és utalványozásáról a nyomozás befejezése után akkor intézkedik, amikor

a nyomozás iratait az ügyésznek megküldi, [Be. 165. § (1) bek.] vagy a nyomozás megszüntetése, illetve felfüggesztése tárgyában határoz. Ha a védő kirendelésének szüksége az illetékes ügyész eljárása során merült fel, a védő díjának utalványozása végett az illetékes ügyész köteles az e tárgyban kiadott külön utasítás szerint intézkedni.

A nyomozás megszüntetése

74. (1) A nyomozást a Be. 160. § (1) bekezdés és a Be. 161. §-ában foglalt esetekben meg kell szüntetni. A nyomozást a Be. 160. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor is meg kell szüntetni, ha az ügynek a Be. 160. § (2) bekezdése alapján szabálysértési eljárásra való áttételére kerül sor.

(2) A nyomozás megszüntetéséről a nyomozásnak a Be. 113. §-ában megállapított törvényes határidejében [Utasítás 5. pont (2) bek.] kell rendelkezni.

(3) A nyomozás megszüntetéséről hozott határozatban intézkedni kell a nyomozás teljesítése során esetleg foganatosított, de a nyomozás megszüntetése folytán okát vesztett kényszerintézkedésekről is (lefoglalás, lakhelyelhagyási tilalom, zár alá vétel stb.). A határozatban meg kell jelölni azt a bűntettet is, amelynek ügyében a nyomozás megszüntetésére kerül sor.

(4) A nyomozást megszüntető határozatot, amennyiben az ügyészi jóváhagyásra szorul, a nyomozás eredeti és másolati iratainak egy példányával kell az illetékes ügyésznek jóváhagyás végett megküldeni.

(5) A nyomozást megszüntető határozatot a terheltnek csak akkor szabad kézbesíteni, ha a Be. 166. § (2) bekezdésében megjelölt 8 napi határidő anélkül jár le, hogy a határozat ellen a panaszra jogosultak panaszt terjesztettek volna elő, illetve panaszukat elutasították.

75. (1) Ha a nyomozó hatóság a nyomozást a Be. 160. § (1) bekezdés f) pontja alapján a Btk. 60. §-ára figyelemmel szünteti meg, a határozat rendelkező részének azt is tartalmaznia kell, hogy a nyomozó hatóság a terheltet figyelmeztetésben részesíti.

(2) A figyelmeztetés foganatosítására a Be. 96. §-ában foglaltak irányadók azzal, hogy a figyelmeztetést annak a hatóságnak kell eszközölnie, amely a nyomozást megszüntető határozatot hozta. Ez a rendelkezés azokra az ügyekre is vonatkozik, amelyekben a nyomozás megszüntetéséhez az ügyész jóváhagyása szükséges.

(3) A figyelmeztetés foganatosítására akkor kerülhet sor, ha a Be. 166. § (2) bekezdésében meghatározott 8 napi határidő anélkül járt le, hogy a nyomozást megszüntető határozat ellen a panaszra jogosultak panaszt terjesztettek volna elő, illetve a panaszt elutasították.

(4) A figyelmeztetés foganatosításáról jegyzőkönyvet kell felvenni (Be. 96. § (2) bek.), amelynek tartalmaznia kell a figyelmeztetés megtörténtét, a terhelt panaszjogára való kioktatását és a határozat tudomásulvételére, vagy panasz bejelentésére vonatkozó nyilatkozatát.

(5) Ha a figyelmeztetésnek a nyomozást megszüntető határozatot hozó hatóság által történő alkalmazása akadályba ütközik, (a terhelt lakóhelye és az eljáró hatóság székhelye nem azonos), azokban az esetekben, amikor a határozatot a rendőrségnek kell kihirdetnie, a rendőrség megkeresheti a terhelt lakóhelye, illetve tartózkodási helye szerint illetékes járási (városi, kerületi) rendőrkapitányságot a figyelmeztetés foganatosítása végett. Azokban az esetekben, amikor a nyomozást megszüntető határozatot az illetékes ügyész hozta, a figyelmeztetés foganatosítását is az ügyészség eszközölheti, ha szükséges, megkeresés útján.

(6) A figyelmeztetés foganatosításával egyidejűleg a terheltnek az indokolást is tartalmazó nyomozást megszüntető határozatot kézbesíteni kell.

76. (1) Ha a nyomozást az illetékes ügyész, vagy jóváhagyásával a rendőrség a Be. 161. §-a alapján szünteti meg, és az iratok áttételéről rendelkezik, a fegyelmi hatósághoz történő áttétel esetén a határozat rendelkező részében a fegyelmi hatóságot fel kell hívni arra, hogy az 1959. évi 9. tvr. 25. §. (2) bekezdése alapján a terhelttel szemben köteles a fegyelmi eljárást lefolytatni és a fegyelmi felelősségrevonás eredményét tartalmazó határozatát az illetékes ügyésszel közölni.

(2) Az iratoknak a fegyelmi hatósághoz, vagy az illetékes társadalmi bírósághoz való megküldésére akkor kerülhet sor, ha a Be. 166. § (2) bekezdésében megjelölt határidő nélkül járt le, hogy a határozat ellen panaszra jogosultak panaszt terjesztettek volna elő, illetve a panaszt elutasították.

77. Azokban az ügyekben, amelyekben a nyomozást a Be. 160. § (1) bek. f) pontja alapján a Btk. 60. §-ára figyelemmel, illetve a Be. 161. §-a alapján szüntették meg, a megszüntető határozat elleni panasz előterjesztésére vonatkozó határidő lejárt, illetve a panaszok elutasítása után azokról a terheltokről, akikkel szemben a nyomozást megszüntették, az illetékes ügyésznek nyilvántartólapot kell kiállítania és a BM. ORFK. büntetéseket nyilvántartó osztályának kell megküldenie. A nyilvántartólap megküldésére akkor kerülhet sor, ha az illetékes ügyész a vétkességet megállapító jogerős fegyelmi határozatot kézhezvette, illetve a társadalmi bíróság felülvizsgálattal meg nem támadott, a dolgozó vétkességét megállapító határozatáról tudomást szerzett.

A nyomozás anyagának a terhelt elé tárása

78. Azokban a büntető ügyekben, amelyekben a nyomozó hatóság a vádemelést tartja indokoltnak, a Be. 163. § (1) bekezdésben foglalt feltételek esetén a nyomozás anyagát a terhelt elé tárja.

79. Ha a terheltnek meghatalmazott, vagy a Be. 38. § (3) bek. alapján az eljárásnak a tárgyalást megelőző szakában kirendelt védője van, a nyomozás anyaga terhelt elé tárásának időpontjáról a védőt legalább 4 nappal korábban azzal kell értesíteni, hogy elmaradása a nyomozás anyagának terhelt elé tárását nem akadályozza. A védőt a részére szóló értesítésben a Be. 37. §-a alapján fel kell hívni arra, hogy a terheltet mentő, valamint felelősségét enyhítő tényekre, körülményekre vonatkozó bizonyítékait a nyomozás anyagának terhelt elé tárásakor a nyomozó hatóság előtt jelölje meg.

80. (1) Ha a terhelt a nyomozás anyagának megtekintését a Be. 163. § (2) bekezdésében foglalt figyelmeztetés után megtagadja, illetve e jogával élni nem akar, figyelmét fel kell hívni arra, hogy magatartása az eljárás folytatását nem akadályozza, védekezési jogának érvényesülésétől fosztja meg magát. E figyelmeztetés megtörténtét a nyomozás anyagának terhelt elé tárásáról felvett jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell.

(2) A terheltet nem szabad korlátozni a nyomozás anyagának tanulmányozásában, sőt, ha nehézségei vannak és az iratokban eligazodni nem tud, a nyomozó hatóság eljáró tagja köteles neki segítséget nyújtani, így az ügyére vonatkozó iratokat, bizonyítékokat megjelölni, az írni-olvasni nem tudó terhelt előtt pedig a nyomozás anyagát két hatósági tanú jelenlétében felolvasni.

(3) A magyar nyelven nem értő terhelt ügyében a nyomozás anyagának terhelt elé tárásakor tolmácsot (Be. 69. §) kell alkalmazni.

(4) A nyomozás anyagának terhelt elé tárása során a nyomozó hatóság eljáró tagja köteles ügyelni arra, hogy a terhelt a nyomozás iratainak, tanulmányozása során az iratok szövegében módosítást, vagy hamisítást ne eszközöljön, egyes iratokat, vagy bizonyítékokat meg ne semmisíthessen, illetve meg ne rongálhasson.

(5) Ha az ügyben több terhelt van, a nyomozás anyagát külön-külön kell az egyes terheltek elé tárni, ez azonban nem akadályozza annak, hogy a nyomozás anyagának terheltek elé tárására egy időpontban kerülhessen sor. Ha a nyomozás anyagát több terhelt elé tárta a nyomozó hatóság, erről csak egy jegyzőkönyvet kell felvenni.

81. (1) A nyomozás anyagának terhelt elé tárása után a terhelt, illetve a jelen levő védője a nyomozás anyagára észrevételeket tehet és a nyomozás kiegészítését indítványozhatja.

(2) A nyomozó hatóság a terhelt, illetve a védő által előterjesztett észrevételeket és indítványokat a nyomozás anyagával egybevetve és azzal összefüggésben nyomban köteles megvizsgálni abból a szempontból, hogy a nyomozás kiegészítésére irányuló indítvány teljesítése az ügy helyes érdemi elbírálása szempontjából indokolt-e.

(3) Amennyiben a nyomozó hatóság a nyomozás kiegészítésére irányuló indítványt indokoltnak találja, köteles azt haladéktalanul teljesíteni [Be. 163. § (4) bek.], ellenkező esetben pedig az indítványokat indokolt határozattal elutasítani. A nyomozás kiegészítésére irányuló indítványokat elutasító határozatot a nyomozás anyagának a terhelt elé tárásáról felvett jegyzőkönyvnek (Utasítás 82. pont) kell tartalmaznia.

(4) Ha a nyomozó hatóság a terhelt, illetve a védő nyomozás kiegészítésére vonatkozó indítványának helyt adott és az ügyben a nyomozás kiegészítését foganatosította, a kiegészített nyomozás anyagát ismét köteles a terhelt, illetve a védő elé tárni.

82. (1) A nyomozás anyagának a terhelt elé tárásáról felvett jegyzőkönyvnek [Be. 163. § (3) bek.] tartalmaznia kell a terhelt és a védő jogaira történt figyelmeztetését, a nyomozás anyagának általuk történt megtekintését, fel kell sorolni a terhelt, illetve a védő elé tárt nyomozási anyagot és az ismertetés módját. A jegyzőkönyvbe kell foglalni a terhelt, illetve védője által a nyomozás anyagára előterjesztett észrevételeket, a nyomozás kiegészítésére tett indítványokat és a nyomozás kiegészítése tárgyában tett indítványok folytán a nyomozó hatóság által hozott határozatot.

(2) A nyomozás befejezéséről hozott határozatnak (Be. 164. §) indokolás nélkül azt kell tartalmaznia, hogy a nyomozó hatóság az ügyben a nyomozást befejezte. A határozatot a nyomozás anyagának terhelt elé tárásáról felvett jegyzőkönyvbe is lehet foglalni.

(3) Az így felvett jegyzőkönyvet az eljárás során jelenlevőkkel alá kell íratni.

83. (1) Ha a terhelt, vagy a védő a nyomozás kiegészítésére irányuló indítvány teljesítését elutasító határozat ellen panasszal él, a rendőrség a nyomozás iratait az illetékes ügyésznek 24 órán belül köteles bemutatni. Az illetékes ügyésznek a panasz tárgyában három napon belül hozott határozatát a nyomozó hatóság köteles a terhelttel, vagy védővel 24 órán belül közölni.

(2) Ha az illetékes, vagy felettes ügyész a nyomozás kiegészítésére irányuló indítványt elutasító határozat ellen bejelentett panasznak helyt adott, a nyomozó hatóság köteles a nyomozás kiegészítését

késedelem nélkül foganatosítani, ennek megtörténte után a nyomozás anyagának terhelte elé tárása iránti eljárást az Utasítás 78—82. pontjaiban foglaltaknak megfelelően lefolytatni.

Intézkedések a bűnüldözés megelőzésére

(Szigalizáció)

84. A nyomozó hatóság fontos kötelessége, hogy az eljárás tárgyává tett bűntett elkövetését lehetővé tevő, illetve előmozdító okokat és körülményeket nyomozás és bizonyítás tárgyává tegye. Ezek felderítése érdekében fel kell használni az egyes nyomozási cselekményeket, igénybe kell venni és alkalmazni kell a nyomozási gyakorlat kialakult módszereit és eljárásait.

85. (1) Az illetékes ügyész a nyomozás anyagának felülvizsgálata során köteles meggyőződni arról, hogy a rendőrség mindent elkövetett-e a bűntettek elkövetését lehetővé tevő okok és körülmények felderítésére és bizonyítására. Amennyiben ezen okok és körülmények felderítése hiányos, bizonyítása nem teljes, az illetékes ügyésznek pótnyomozást kell elrendelnie, vagy saját hatáskörében köteles intézkedni.

(2) A bűntett elkövetését lehetővé tevő, vagy előmozdító okokra és körülményekre vonatkozó megállapításoknak a nyomozás során hozott érdemi határozatokból (vádirat, nyomozást megszüntető határozat) lényeges tartalmukban ki kell tűnniük.

86. (1) A nyomozó hatóság legkésőbb a nyomozás befejezésekor köteles a bűntettek elkövetését lehetővé tevő, illetve előmozdító okokról és körülményekről további bűntettek elkövetésének megelőzése végett az intézkedésre illetékes szerveket értesíteni [Be. 13. § (2) bek.].

(2) Amennyiben az indokolt, a nyomozó hatóságnak az érintett szerv felettesét is tájékoztatni kell. A felettes szerv tájékoztatása különösen akkor indokolt, ha:

a) az eredményes megelőző intézkedés a felettes szerv hatáskörébe tartozik;

b) eredményes intézkedés bármely okból csak a felettes szervtől várható;

c) olyan elkövetési okokat tárt fel a nyomozás, amelyeknek ismétlődési veszélye a felettes szerv alá tartozó más szerveknél is fennállhat.

(3) Amennyiben a bűnözést lehetővé tevő, vagy előmozdító okok megszüntetése érdekében teendő intézkedés minisztérium, vagy más

országos főhatóság hatáskörébe tartozik, az intézkedés kieszközlésére irányuló előterjesztést a BM. Országos Rendőrfőkapitánysághoz, illetve a Legfőbb Ügyészséghez kell megtenni attól függően, hogy az intézkedés megtételének szükségét a rendőrség, vagy az ügyészség észlelte-e.

(4) A nem minisztériumok, vagy országos főhatóságok hatáskörébe tartozó intézkedés kieszközlése végett az értesítést az a szerv adja, amely az ügyben a nyomozást foganatosította, vagy amely az intézkedés szükségét észlelte.

(5) A büntett elkövetését lehetővé tevő, vagy előmozdító okok írásbeli közlése csak akkor kötelező, ha azok az érintett szerv előtt még nem ismereteseek.

(6) A megkeresett szervet a Be. 13. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezésre hivatkozással fel kell hívni arra, hogy az értesítés alapján tett intézkedéseiről a szignalizáló hatóságot 30 napon belül értesítse. Az átiratban javaslatot lehet tenni a bűnözést lehetővé tevő, vagy előmozdító okok kiküszöbölésére is.

(7) Az átiratot 4 példányban kell elkészíteni. Egy példány a rendőrség által irattározott iratoknál marad, egy példányt a büntető ügy irataihoz kell csatolni, egy példányt az illetékes ügyész rendelkezésére kell bocsátani, aki azt az ügyészségi iratok közt helyezi el. Amennyiben az ügyben vádemelésre kerül sor, a büntető ügy irataihoz csatolt példányt a bíróságnak is meg kell küldeni és az ügyész vádiratában közli a szignalizáció megtörténtét.

87. (1) Amennyiben a megkeresett szerv az értesítésre a Be. 13. § (3) bekezdésében megszabott határidő lejártáig nem válaszol és a megkereső szerv sürgetése is eredménytelen, vagy ha a rendőrség úgy találja, hogy intézkedései hatástalanok maradtak, erről az illetékes ügyészt írásban tartozik értesíteni.

(2) Az illetékes ügyész ebben az esetben általános törvényességi felügyeleti jogkörében az elkövetett törvénysértés miatt az 1959. évi 9. tvr. 25. §-a alapján a mulasztó szerv felettesénél fegyelmi eljárást kezdeményez. A fegyelmi eljárás kezdeményezéséről az őt értesítő rendőrséget tájékoztatja.

88. A rendőrség köteles gondoskodni az általa nyomozott büntető ügyekben a bűnözés megelőzése érdekében kiadott megkeresések és az arra adott válaszok nyilvántartásával, valamint értékelésével arról, hogy a tipikusan előforduló és ugyanannál a szervnél észlelt bűnelkövetési alkalmakat, körülményeket gyűjtse. A szignalizációs intézkedések félévenkénti anyagát az illetékes ügyésszel együtt a további teendők meghatározása céljából közösen köteles értékelni. Amennyiben arra szükség van, az így szerzett tapasztalatokat megfelelő javaslatokkal az illetékes ügyész a felettes ügyészhez köteles jelenteni.

89. (1) Az illetékes ügyésznek minden olyan büntető ügyben, amelynek iratai érdemi állásfoglalás végett hozzá kerülnek, kötelessége ellenőrizni a rendőrség szignalizációs tevékenységét.

(2) Ha az illetékes ügyész hiányos szignalizációs intézkedéseket, vagy azok elmulasztását észleli és az Utasítás 85. pont (1) bekezdése alapján saját hatáskörében intézkedik, átiratának egy példányát az ügyben nyomozást foganatosító rendőrségnek megküldi.

(3) Az illetékes ügyész saját hatáskörében eszközölt értesítéseire vonatkozóan az Utasítás 84—88. pontjait kell megfelelően alkalmazni.

A nyomozás iratainak megküldése az ügyészhez

90. (1) A Be. 165. § (1) bekezdése esetén a rendőrség a nyomozás iratait az illetékes ügyésznek a nyomozás befejezéséről szóló határozat meghozatalától számított 3 napon belül köteles megküldeni. A nyomozási iratokból az illetékes ügyésznek 2 példányt kell rendelkezésére bocsátani, a lefoglalt tárgyi bizonyítékokat pedig akkor is át kell adni, ha az ügyben nyomozást megszüntető határozatot hoztak.

(2) A lefoglalt tárgyi bizonyítékok, mint bűnjelek kezelésére a 135/1957. IM. BM. Legfű. sz. utasítás rendelkezései irányadók.

(3) A nyomozás iratait összefűzve, iratjegyzékkel és lapszámozva kell az illetékes ügyésznek átadni.

(4) A nyomozás iratainak megküldésével egyidejűleg a rendőrség a nyomozás során foganatosított eljárásának eredményéről, a megállapított tényállást, a beszerzett bizonyítékok értékelését tartalmazó összefoglaló jelentést készít, amelyet a nyomozás irataihoz mellékelve ad át az illetékes ügyésznek. Az összefoglaló jelentést a nyomozás irataihoz fűzni nem szabad.

91. (1) Ha az ügyész a Be. 165. § (2) bek. b) pontja alapján pótnyomozást rendel el, erről köteles határozatot hozni.

(2) A pótnyomozást elrendelő ügyészi határozatban meg kell jelölni a pótnyomozás teljesítésére megállapított határidőt. A határozatnak tartalmaznia kell az ügy felülvizsgálata során észlelt nyomozási hiányosságokat. A határozatban részletesen meg kell jelölni azokat a nyomozási cselekményeket, amelyeknek foganatosítását az illetékes ügyész szükségesnek tartja. A rendőrséget fel kell hívni arra, hogy amennyiben a pótnyomozás eredményeként a nyomozás megszüntetése indokolt, erről hozzon határozatot, egyébként pedig a pótnyomozás foganatosítása után annak anyagát tárja a terhelt elé.

(3) A pótnyomozást elrendelő határozatot a nyomozás irataival együtt késelelem nélkül meg kell küldeni a pótnyomozást foganatosító rendőri szervnek.

(4) Az illetékes ügyész által hozott pótnyomozást elrendelő határozatot a rendőrség az ügy nála levő irattári anyagában köteles őrizni.

(5) Amennyiben a pótnyomozást a Be. 176. § (2) bekezdése a) pontja alapján előkészítő ülésen, illetve a Be. 212. § (1) bekezdése alapján a bíróság rendelte el, az illetékes ügyésznek csak akkor kell a pótnyomozás során foganatosítandó nyomozási cselekményeket megjelölnie, ha a bíróság végzése hiányos. Ha a pótnyomozást a bíróság a Be. 212. § (1) bekezdése alapján az ügy tárgyalásán rendelte el, az illetékes ügyész köteles a rendőrséget figyelmeztetni arra, hogy ebben az esetben a nyomozás megszüntetése felől nem intézkedhet.

A vádemelés

92. Azokban az ügyekben, amelyekben előzetes letartóztatásban levő terhelt elleni vádemelésre kerül sor, az illetékes ügyész a vádirat megszerkesztése előtt köteles a fogvatartott terheltet részletesen kihallgatni.

93. Azokban a büntető ügyekben, amelyekben az illetékes ügyész megítélése szerint a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása látszik indokoltnak, de az ügy elbírálása a járásbíróság hatáskörébe tartozik, a megyei (fővárosi) bíróság előtti vádemelésre a Legfőbb Ügyészségtől utasítást kell kérni.

94. Amennyiben a vádiratszerkesztési határidő meghosszabbítása [Be. 165. § (3) bek.] indokolt, erre a megyei (fővárosi) főügyésztől az indokok előadásával írásban kell engedélyt kérni. A vádiratszerkesztési határidő meghosszabbítását engedélyező főügyészségi leiratot az ügyészségi házi iratok között kell őrizni.

95. A vádiratnak egy példányát azokban az ügyekben, amelyekben a nyomozást a rendőrség foganatosította, az eljáró rendőri szervnek meg kell küldeni.

96. A vádiratnak a Be. 168. § (1)–(4) bekezdésében foglaltak alapján az alábbiakat kell tartalmaznia:

a) a büntett és a terhelt nevének megjelölésével az arra való utalást, hogy a vádirat milyen ügyben készült;

b) a terheltnek a Be. 117. § (1) bekezdésében felsorolt személyi adatait annak megjelölésével, hogy a nyomozás során vele szemben milyen személyi szabadságát korlátozó intézkedéseket alkalmaztak és ezeknek mennyi volt az időtartamuk;

c) a vád tárgyává tett büntett megjelölését és a bíróság elé terjesztett azt az indítványt, hogy a bíróság a terhelt bűnösségét a vád-

iratban megjelölt büntettségben állapítsa meg és emiatt vele szemben szabjon ki büntetést;

d) a tényállásnak a Be. 168. § (1) bek. b) pontjában írt módon való rövid előadását, figyelemmel az Utasítás 85. pont (2) bek. és a 86. pont (7) bek.-ben foglaltakra;

e) a bizonyítékok megjelölését annak feltüntetésével, hogy az egyes bizonyítékok milyen tények bizonyítására szolgálnak;

f) a vádemelés mellőzése esetén az annak alapjául szolgáló tényállást, annak feltüntetésével, hogy a szóbanforgó tényállás alapján a vádemelést az ügyészség mellőzte;

g) magánindítványra üldözendő büntett miatti vádemelés esetén annak előadását, hogy a magánindítványt előterjesztették, illetve a Be. 98. § (2) bek.-ben megjelölt büntettek esetén a feljelentés megtételére, vagy az ezt pótló legfőbb ügyészi határozatra való utalást;

h) magánvádas [Be. 32. § (1) bek.] ügyekben azt a nyilatkozatot, hogy az ügyész a vád képviselőjét átvette;

i) az előzetes letartóztatás fenntartására, illetve a szükséghez képest az előzetes letartóztatás és az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésére vonatkozó indítványt;

j) a terhelt ellen fogantatosított egyéb biztonsági intézkedések (lefoglalás, zár alá vétel) megjelölését és az ezzel kapcsolatban tett ügyészi indítványt;

k) a büntető eljárás során felmerült bűnügyi költségek összegszerű megjelölése mellett ezek viselése tekintetében tett indítványt;

l) a terhelt kényszerelvonó-kezelésére vonatkozó indítványt;

m) a feltételes szabadságra bocsátás korlátozása vagy kizárása tárgyában tett indítványt, ha ennek okai kétséggel megállapíthatók;

n) a magánfél polgári jogi igénye tárgyában tett ügyészi indítványt, az elbírálás alapjául szolgáló polgári jogi anyagi jogszabályok megjelölésével;

o) a magánfél által érvényesített polgári jogi igény elbírálására vonatkozó ügyészi nyilatkozatot;

p) a tárgyaláson való részvétel közlését;

r) a kötelező védelemre vonatkozó ügyészi indítványt;

s) a bíróság hatáskörének és illetékességének megjelölését;

t) a tárgyalásra megidézni javasolt személyek felsorolását;

u) amennyiben annak indokai fennállnak, a helyszíni tárgyalás megtartására vonatkozó indítványt.

97. Az ügyésznek az elsőfokú tárgyaláson való részvétele a Be. 18. §-ában foglaltakon kívül az alábbi esetekben kötelező:

a) ha az ügy elbírálására túlnyomórészt csak közvetett bizonyítékok állnak rendelkezésre;

b) ha az ügyben olyan kérdések várnak eldöntésre, amelyeknek kiemelkedő elvi jelentőségük van, vagy amelyekre nézve kialakult, illetőleg egységes bírói gyakorlat nincs;

c) ha politikailag jelentős bűntett vár elbírálásra;

d) ha az elsőfokú bíróság az eljárást (másodfokú hatályon kívül helyezés, törvényességi óvás, perújítás esetén) megismétli;

e) ha a részvételt külön utasítás teszi kötelezővé, vagy ha az ügyész az adott büntető ügyre vonatkozóan ilyen utasítást kapott;

f) ha a kényszergyógykezelés elrendelésének indítványozására kerül, vagy kerülhet sor;

g) ha az ügyész a magánvádra üldözendő bűntett ügyében a vád képviselőjét átvette.

98. (1) Ha az illetékes ügyész a Be. 192. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennforgása esetén tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabását indítványozza, vádiratot nyújt be.

(2) A vádiratnak az Utasítás 96. pontjában felsoroltakat kell tartalmaznia az alábbi eltérésekkel:

(3) A bíróság hatáskörének és illetékességének megjelölését követően az illetékes ügyésznek a vádiratban a Be. 192. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozással indítványt kell tennie arra, hogy a bíróság tárgyalás mellőzésével a terhelttel szemben végzésben pénzbüntetést szabjon ki.

(4) Abban az esetben, ha a terhelt által elkövetett bűntett miatt a törvény szabadságvesztés büntetés kiszabását rendeli, de az illetékes ügyész úgy találja, hogy a Btk. 68. § (2) bek. e) pontja alapján pénzbüntetés kiszabásának van helye, ennek alkalmazására az indítványban utalni kell.

(5) A tárgyalás mellőzésével kiszabandó pénzbüntetés iránti indítvány megtétele után a vádiratban fel kell sorolni a tárgyalásra megidézni javasolt személyeket, utalással arra, hogy megidőzésüket az ügyész abban az esetben indítványozza, ha tárgyalás megtartására kerül sor. Ezt követően az ügyésznek nyilatkoznia kell arra nézve, hogy ebben az esetben a tárgyaláson részt kíván-e venni.

99. (1) Ha a büntető ügynek több terheltje van és a rendőrség az illetékes ügyész jóváhagyásával, vagy az illetékes ügyész egyes terheltekkel szemben a nyomozást megszüntette, míg más terheltekkel szemben vádiratot kíván benyújtani, a vádiratban utalni kell arra, hogy az ügyben egyes terheltekkel szemben a nyomozás megszüntetésére került sor.

(2) Az előző bekezdésben foglaltak esetén a vádiratot a Be. 165. § (2) bekezdésében megjelölt határidőn belül be kell nyújtani. Ilyenkor a nyomozást megszüntető határozat ellen az arra jogosultak által a Be.

166. § (1) bekezdése alapján bejelentett panasz esetén a panaszt a felettes ügyész a nyomozás másolati iratai alapján bírálja el.

100. (1) Ha az ügyész a vádemelést a Be. 169. § (1) bekezdése alapján mellőzi, a magánfelet erről a Be. 169. § (2) bek. alapján azzal köteles értesíteni, hogy az eljárás során előterjesztett polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítse. A vádemelés mellőzését a magánfél részére kézbesített értesítésben indokolni nem kell, de meg kell jelölni azt, hogy az ügyész milyen tényállás alapján mellőzte a vádemelést.

(2) A vádemelés mellőzésének lehetősége [Be. 169. § (1) bek.] nem menti fel a nyomozó hatóságot az alól a kötelezettsége alól, hogy a terhelt által elkövetett valamennyi bűntettelt a legteljesebb alapos-sággal felderítse.

(3) A magánfél a vádemelés mellőzése miatt a Be. 166. § (1) bekezdése alapján a felettes ügyészhez panaszt tehet. A panasznak halasztó hatálya nincs. A panaszt a felettes ügyész a nyomozás másolati iratai alapján bírálja el és amennyiben annak helytad, az illetékes ügyészt pótvádirat benyújtására köteles utasítani.

101. Azokban a büntető ügyekben, amelyekben a Be. 51. § (1) bek. alapján a Pesti Központi Kerületi Bíróság, illetve a megyei bíróság székhelyén levő járásbíróság illetékes és a Be. 51. § (2) bekezdése alapján az ügyet elbírálás végett az általános szabályok szerint illetékes bíróság elé terjeszti az ügyész, a vádiratot az általános szabályok szerint illetékes bíróság mellett működő ügyész köteles a kapott irány-mutatások alapján megszerkeszteni és benyújtani.

Eljárás a magánvádas ügyekben

102. A rendőrség a magánvádas bűntettek [Be. 32. § (1) bek.] miatt benyújtott feljelentéseket az illetékes ügyésznek küldi meg.

103. (1) Az illetékes ügyész a rendőrség által megküldött, a nála beadott, vagy a bíróságtól nyilatkozatra áttett büntető feljelentéseket megvizsgálja abból a szempontból, hogy közérdekből, vagy más fontos okból a nyomozás lefolytatása és a vád képviselőjének átvétele indokolt-e.

(2) Ha az illetékes ügyész a nyomozás teljesítését és a vád képviselőjét nem vállalja, ezt tartalmazó nyilatkozatát a büntető feljelentéssel együtt megküldi az ügyben illetékes bíróságnak. (Be. 190. §.) Az illetékes ügyész a feljelentőt erről csak akkor értesíti, ha a feljelentő a vád képviselőjének ellátását kifejezetten kérte.

(3) Az illetékes ügyész a vád képviselőjére vonatkozó nyilatkozatát a büntető feljelentésekre a rendőrségen is feljegyezheti.

104. Ha az illetékes ügyész a nyomozás teljesítését tartja indokoltnak, a nyomozás elrendeléséről a feljelentőt azzal értesíti, hogy a vád képviseletének átvétele tárgyában a nyomozás lefolytatása után határoz.

105. (1) Ha a bíróság magánvádas ügyben [Be. 32. § (1) bek.] nyomozást, vagy pótnyomozást rendel el, (Be. 189. §) azt a rendőrség teljesíteni köteles. Az így elrendelt nyomozás során hozott határozatok, intézkedések, vagy ezeknek elmulasztása miatt előterjesztett panasz az illetékes, vagy a felettes ügyész hatáskörébe tartozik. [Be. 166. § (1) bek.].

(2) Ha a rendőrség magánvádas ügyben [Be. 32. § (1) bek.] nyomozást teljesített, a nyomozás iratait a vád képviseletének vállalására vonatkozó nyilatkozat megtétele céljából az illetékes ügyésznek köteles megküldeni. A rendőrség ez esetben a nyomozást nem tagadhatja meg és nem hozhat intézkedést a nyomozás megszüntetésére sem.

(3) Az illetékes ügyész a törvénysértések megelőzésének megakadályozása érdekében az ügy iratainak a bírósághoz történő áttételével egyidejűleg köteles a bíróság figyelmét felhívni az észlelt eljárási, stb. akadályokra.

106. Ha az illetékes ügyész a rendőrség által teljesített nyomozás iratainak felülvizsgálata alapján a vád képviseletének átvételét nem tartja indokoltnak, a feljelentőt erről értesíti és egyúttal a nyomozás iratait a bírósághoz átteszi.

107. (1) Azokban a büntető ügyekben, amelyekben a feljelentést közvádas büntett miatt tették, de a lefolytatott nyomozás eredményeként csak magánvádas büntett állapítható meg és az illetékes ügyész a vád képviseletét nem vállalja, a nyomozás megszüntetése felől intézkednie nem kell, hanem az iratokat az Utasítás 106. pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelően a bírósághoz kell áttennie. Ebben az esetben a feljelentő részére kézbesített értesítésben fel kell hívnia a feljelentő figyelmét, hogy a Be. 32. § (1) bek.-e alapján a vádat képviselheti és rá kell mutatnia arra, hogy a közvádas büntett milyen okból nem állapítható meg.

(2) Az illetékes ügyész az előző pontban foglalt intézkedést akkor teheti meg, ha a feljelentő panaszára nyitvaálló határidő eredménytelenül telt el, vagy az intézkedése elleni panaszt elutasították.

108. Ha a magánvádas büntett miatt indult eljárás során a bíróság az iratokat közvádas büntett alapos gyanúja miatt az illetékes ügyésznek megküldi, de a közvádas büntett a lefolytatott nyomozás eredménye alapján nem állapítható meg és az ügyész a vád képviseletének átvételét nem vállalja, az iratokat erre vonatkozó nyilatkozatával a bíróságnak küldi vissza és erről a sértettet értesíti.

109. Ha az illetékes ügyész a vád képviselőt átveszi, ezt a nyilatkozatát az Utasítás 96. pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelően a vádiratba kell foglalnia és erről a sértettet értesítenie kell.

110. Ha az egymással összefüggően elkövetett bűntettek egyike közvádra, másika pedig magánvádra üldözendő és a magánindítványra jogosult bűntető feljelentést tett, az illetékes ügyésznek a magánvádas bűntett tekintetében is vállalnia kell a vád képviselőt, illetve viszonvád esetén azt mindkét magánvádlótól át kell vennie.

111. Közvádas és magánvádas ügyek együttes tárgyalásának általában nincs helye ezért ezeket az ügyeket el kell különíteni. Közvádas ügyek magánvádas ügyekkel csak akkor egyesíthetők, ha az illetékes ügyész a magánvadás képviselőt átvette. Nem kell átvenni a vád képviselőt, ha az eljárás az egyes bűntettek tekintetében elkülöníthető.

112. Ha megszűnik az az érdek, amely az illetékes ügyészt a vádképviselő átvételére indította, ezt köteles a bírósággal írásban közölni és erről egyúttal a sértettet is értesíteni azzal a figyelmeztetéssel, hogy a Be. 34. § (2) bekezdése értelmében a vádat ismét képviselheti.

Külföldi állampolgárokkal szembeni eljárás

113. (1) A Be. 358. §-ában foglalt rendelkezésekre figyelemmel a diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet, illetve a mentelmi jogot élvező (országgyűlési képviselő) személyekkel szemben a Legfőbb Ügyészség hozzájárulása nélkül intézkedni nem lehet.

(2) Ha ennek szüksége merül fel, az eljárásnak a Be. 130. § (2) bekezdése, illetve a Be. 178. § (1) bekezdés b) pontja alapján történő felfüggesztése mellett a nyomozó hatóság, vagy a Be. 14. § (2) és (3) bekezdése alapján eljáró szervek a diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség, illetve a mentelmi jog fennállásának és tárgyi terjedelmének elbírálása végett az iratokat az illetékes főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez kötelesek haladéktalanul felterjeszteni.

(3) A Legfőbb Ügyészség az ügy elbírálása előtt a diplomáciai vagy személyes mentességet élvezők ügyében teendő intézkedéséről értesíti a Magyar Népköztársaság külügyminiszterét.

(4) Az előző bekezdésekben foglalt rendelkezéseket az 1960. évi 17. tvr.-rel kihirdetett egyezmény szerint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tagállamainak képviselői és tisztviselői vonatkozásában is alkalmazni kell.

(5) A Magyar Népköztársaság területén utazó és diplomáciai mentességet élvező személyek diplomata útlevéllal rendelkeznek.

114. Ha az ügyben elrendelt nyomozást a Be. 160. § (1) bekezdés f) pontja alapján a külföldi állampolgár terhelt ellen figyelmeztetés-

bén való részesítéssel szüntetik meg, vagy a külföldi állampolgárral szemben az illetékes ügyész vádiratot nyújt be, illetőleg ügyében a nyomozás felfüggesztésére (Be. 130. §) került sor, az illetékes ügyész az érdemi határozat egy kiadmányát köteles a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hivatalnak megküldeni.

115. (1) A diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet nem élvező külföldi állampolgár személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedések elrendelésére (örizetbevétel, előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakóhely-elhagyási tilalom, elmeorvóintézetben való elhelyezés, a Be. 137. §-ában írt szakértői vizsgálatra való kényszerítés, személymotoszás) csak a Legfőbb Ügyészség előzetes engedélye alapján kerülhet sor.

(2) A külföldi állampolgárral szemben tervezett, személyi szabadságát korlátozó intézkedést a büntett elkövetésének tudomására jutása után a nyomozó hatóság az elkövető személyi adatainak, állampolgárságának, útlevele és tartózkodási engedélye számának feltüntetésével, továbbá a terhére megállapítható tényállás és a bizonyítékok megjelölésével az illetékes főügyész útján a Legfőbb Ügyészségnek köteles haladéktalanul jelenteni. A jelentésben arra is ki kell térni, hogy a külföldi állampolgár milyen minőségben (turista, állandóan hazánkban tartózkodó személy stb.) és mióta tartózkodik a Magyar Népköztársaság területén. Amennyiben a külföldi állampolgár személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedéseknek a Legfőbb Ügyészség által történő előzetes engedélyezése bármely oknál fogva nem lehetséges, vagy az engedélyezés hiányában a késedelem veszéllyel jár, az illetékes főügyész utólagos jóváhagyással engedélyt adhat a külföldi állampolgár személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedések elrendelésére. Ilyenkor az illetékes főügyész, mielőtt az lehetséges, köteles az általa adott engedélyről a kényszerintézkedés megjelölésével és e bekezdésben felsorolt adatok közlésével a Legfőbb Ügyészséghez jelentést tenni.

(3) A Magyar Népköztársaság területén útlevéllel tartózkodó és diplomáciai, vagy személyes mentességet nem élvező külföldi állampolgárral szemben a Legfőbb Ügyészség engedélye alapján alkalmazott személyi szabadságot korlátozó örizetbevétel, előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, ideiglenes kényszergyógykezelés, elmeorvóintézetbe utalás elrendelése esetén az illetékes ügyész köteles gondoskodni a külföldi állampolgár útlevelének bevonása iránt. Az útlevelet az illetékes ügyész őrzi és kiadása iránt a továbbiakban a Legfőbb Ügyészségtől kapott utasítás értelmében kell eljárnia.

(4) A külföldi állampolgárok ügyeiben tett intézkedésekről a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumát a Legfőbb Ügyészség tájékoztatja.

A különleges eljárások

116. (1) Ha a büntető eljárás során a nyomozás szakában olyan kivételes méltánylást érdemlő körülmények merülnek fel, amelyekre tekintettel a kegyelem gyakorlása látszik indokoltnak, az illetékes ügyésznek a nyomozás iratait kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslattal a főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez kell felterjesztenie.

(2) A kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslatnak tartalmaznia kell az ügyben megállapított tényállás rövid összefoglalását és részletesen ki kell abban fejteni azokat az okokat, amelyek az eljárásnak kegyelemből történő megszüntetését indokoltá teszik.

(3) Amennyiben a terhelt, vagy érdekében más terjeszt elő a nyomozás szakában eljárási kegyelem iránti kérelmet, úgy az előző bekezdésben foglaltak szerint kell javaslatot tenni. Ebben az esetben a kegyelem indokaiként megjelölt körülményekre vonatkozó adatokat (bizonyítékokat) be kell szerezni.

(4) Ha az illetékes ügyész a kegyelemre való ajánlásra vonatkozó felterjesztést hivatalból teszi meg, és azzal a főügyész nem ért egyet, a főügyész mellőzi a kegyelmi előterjesztés továbbítását és erről az ügyészt döntése indokainak közlése mellett értesíti.

(5) Amennyiben a kegyelmi előterjesztés kérelemre történt, a főügyész nem mellőzheti annak a Legfőbb Ügyészségre történő felterjesztését és ebben az esetben az előterjesztést véleményes jelentésével terjeszti fel.

(6) Az eljárási kegyelemnek a nyomozás szakában történt elbírálásáról a Legfőbb Ügyészség a főügyész útján tájékoztatja az illetékes ügyészt. Kegyelem gyakorlása esetén az illetékes ügyész a nyomozást a Be. 160. § (1) bek. c) pontja alapján, a Be. 8. § 2. pontjára utalással köteles megszüntetni.

117. (1) A kiadatás (Be. 296. §) tárgyában lefolytatandó eljárások közül a nyomozás során az ügyész a következő esetekben köteles közreműködni:

a) ha a büntető eljárást külföldön lakó személlyel szemben kell lefolytatni és őt ki kell kérni;

b) ha külföldi a Magyar Népköztársaság területén megvalósított büntett elkövetése után külföldre távozott.

(2) A külföldön lakó terhelttel szemben lefolytatandó eljárás esetén az illetékes ügyész a nyomozás iratait a főügyész útján a Legfőbb Ügyészségre terjeszti fel és utasítást kér arra, hogy a bíróságnál tegyen-e indítványt a kikérési eljárásra. A felterjesztésben a terhelt személyi adataira és egyéb személyi körülményeire vonatkozó megállá-

pítások mellett össze kell foglalni a terhére róható büntett tényállását, annak a törvény szerinti megjelölését, valamint a bizonyítékokat.

(3) Ha a Legfőbb Ügyészség a kikérési eljárásra utasítást adott, az illetékes ügyész a nyomozás iratainak áttételével a hatásköri és illetékességi szabályok szerinti bíróságnál indítványt tesz a Be. 296. § (1) bek. értelmében elfogatóparancs kibocsátására és annak az Igazságügyminisztériumhoz történő felterjesztésére.

(4) Amennyiben külföldi hatóság kér kiadatást [Be. 297. § (1) bek.], a Be. 297. § (5) bekezdése szerint illetékes megyei (fővárosi) bíróság területén működő [Be. 60. § (1) bek.] főügyész köteles indítványt tenni a kikért személy előzetes letartóztatásának (kiadatási letartóztatás) elrendelése iránt.

118. (1) Ha külföldi állampolgár a Magyar Népköztársaság területén elkövetett büntett után külföldre távozott és kiadatásának nemzetközi egyezmény, vagy viszonyosság alapján helye nem lehet, az illetékes ügyész a büntető eljárásnak a terhelt hazai hatóság előtt történő lefolytatása kérdésében utasítást kér az illetékes főügyész útján a Legfőbb Ügyészségtől. Ebben az esetben a nyomozás iratait véleményes jelentésével együtt a Legfőbb Ügyészséghez kell felterjesztenie. A véleményes jelentésben a terhelt személyi adatainak és körülményeinek megjelölése mellett össze kell foglalni az általa megvalósított büntett tényállását, annak bizonyítékait és az elkövetett büntett törvényi megjelölését.

(2) Ha a Legfőbb Ügyészség a büntető eljárás felajánlását indokoltan tartja, az illetékes ügyészt felhívja az eljárás felajánlásához szükséges emlékirat megszerkesztésére. Az emlékiratnak tartalmaznia kell a büntett tényállását, továbbá a terhelt által megsértett és a büntett minősítésére, valamint a büntetés kiszabására vonatkozó jogszabályok hiteles szövegét. Az emlékiratot a nyomozás iratainak hiteles másolatával együtt 2—2 példányban kell az illetékes főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez felterjeszteni.

(3) Ha külföldi állam ajánlja fel magyar állampolgárral szemben a büntető eljárás lefolytatását, az illetékes ügyész csak a Legfőbb Ügyészség utasítása alapján indíthatja meg a büntető eljárást.

A nyomozás törvényessége feletti ügyési felügyelet feladatai és szervezete

119. A büntető ügyek nyomozásának törvényessége feletti ügyési felügyelet feladata:

a) a rendőrség és a Be. 14. § (2) és (3) bek. alapján eljáró szervek által folytatott nyomozásoknak ellenőrzése;

b) az alárendelt ügyészségeknek a nyomozás során végzett ügyintézői és felügyeleti tevékenységének ellenőrzése és irányítása.

120. (1) A büntető ügyek nyomozásának törvényessége felett felügyeletet gyakorolnak:

a) a Legfőbb Ügyészség a Belügyminisztérium, az Országos Pénzügyőri Parancsnokság, a Vámfőigazgatóság;

b) a megyei (fővárosi) főügyészségek a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányságok, a pénzügyőrség megyei (fővárosi) parancsnoksága;

c) a járási (városi) és kerületi ügyészségek a járási (városi, kerületi) rendőrkapitányságok és a hozzájuk tartozó rendőrőrsök, illetve körzeti megbízottak, valamint a pénzügyőrség alárendelt szervei (nyomozó csoportok, pénzügyőri szakaszok) által folytatott nyomozási tevékenység felett.

(2) A nyomozás törvényessége feletti felügyelet gyakorlása során a Legfőbb Ügyészség ügyészei az ország területén valamennyi, a megyei (fővárosi) főügyészség ügyészei pedig a megye (főváros) területén valamennyi nem országos vagy különleges hatáskörű nyomozást folytató szerv tevékenységének felügyeletére illetékesek.

121. (1) Az egyes büntető ügyekben folytatott nyomozások törvényessége feletti ügyészi felügyeletet az az ügyészség gyakorolja, amely az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság mellett működik. [Be. 60. § (1) bek.].

(2) Azokban a járásbíróság hatáskörébe tartozó büntető ügyekben, amelyekben a nyomozást a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vizsgálati osztálya folytatja, a nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyeletet a megyei (fővárosi) főügyészség, vagy a főügyész rendelkezése alapján a megyei (fővárosi) székhelyen levő járási (városi, kerületi) ügyészség látja el.

122. (1) Az alárendelt ügyészségek ügyintézői és felügyeleti tevékenységének ellenőrzésére és irányítására az 1959. évi 9. tvr. rendelkezései és az ezzel kapcsolatosan kiadott legfőbb ügyészi utasítások irányadók.

(2) Az alárendelt ügyészségek ügyintézői és felügyeleti tevékenységét a Legfőbb Ügyészség elsősorban a megyei (fővárosi) főügyészség útján ellenőrzi és irányítja.

(3) A járási (városi, kerületi) ügyészségek ügyintézői és felügyeleti tevékenységének ellenőrzését és irányítását a megyei (fővárosi) főügyészség a legfőbb ügyészi és főügyészi utasítások alapján gyakorolja.

A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet módszerei

123. A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet feladatainak megvalósítása érdekében:

(1) az Utasítás 120. pontja alapján felügyeletet gyakorló ügyész bűnüldözési operatív értekezletet hívhat össze a bűnüldöző szervek tevékenységének értékelése, összehangolása, a büntető ügyekben folytatott nyomozások törvényességének és a jogpolitikai elvek helyes alkalmazásának biztosítása, valamint a bűnüldözés egyes feladatainak meghatározása céljából.

Bűnüldözési operatív értekezletet a szükséghez képest, de évenként legalább egyszer köteles az illetékes ügyész összehívni.

(2) A bűnüldözési operatív értekezletek előkészítését és megtartását az alábbiakban szabályozom:

a) A bűnüldözési operatív értekezlet előkészítésének megszervezése az illetékes ügyész feladata. Ennek során az illetékes ügyész a párt végrehajtóbizottsággal, valamint a bűnüldözési operatív értekezlet állandó tagjaival (a rendőrfőkapitányság, rendőrkapitányság vezetője, a megyei (fővárosi) bíróság, járásbíróság elnöke) egyetértésben megállapítja a bűnüldözési operatív értekezlet tárgysorozatát, gondoskodik a napirendre tűzött kérdések lényegét magában foglaló rövid előterjesztés és a hozandó határozatokra vonatkozó javaslatok elkészítéséről, továbbá a határozatok végrehajtásáért felelősök kijelöléséről. A bűnüldözési operatív értekezlet előkészítése során ellenőriznie kell a korábban hozott határozatok végrehajtásának megtörténtét is.

b) A bűnüldözési operatív értekezlethez tett előterjesztést és a határozati javaslatokat az értekezletre meghívottaknak és a felettes ügyésznek a bűnüldözési operatív értekezlet előtt legalább 10 nappal meg kell küldeni.

c) A bűnüldözési operatív értekezletre annak állandó tagjain kívül az illetékes párt végrehajtóbizottság képviselőjét és a felettes ügyészt is meg kell hívni. A megyei (fővárosi) főügyészség bűnüldözési operatív értekezletére meg kell hívni az illetékes katonai ügyészség vezetőjét is.

Egyes értekezletekre, vagy a tárgysorozat egyes pontjainak megvitatására, a tárgy természetéhez képest más szervek is meghívhatók. Más szervek képviselőinek jelenléte esetén azonban a bűnüldözési operatív értekezletet úgy kell lebonyolítani, hogy a bűnüldözési kérdések vitájánál, a nyomozási gyakorlat értékelésénél csak a bűnüldözési operatív értekezlet állandó tagjai, a felettes szervek és a párt-végrehajtóbizottság képviselője legyenek jelen.

d) A bűnüldözési operatív értekezletet az azt összehívó illetékes ügyész vezeti. Az értekezlet megnyitása után beszámol a korábbi bűn-

üldözési operatív értekezleten hozott határozatok végrehajtásáról, illetve felkéri a végrehajtásért felelősöket arra, hogy a bűnüldözési operatív értekezletet erről a kérdésről tájékoztassák. Ezt követően válaszol az előterjesztéssel kapcsolatban feltett kérdésekre, majd az előterjesztést és a határozati javaslatokat vitára bocsátja. A vita lezárása után a bűnüldözési operatív értekezlet állandó tagjai döntenek a határozati javaslatok elfogadásáról, esetleges módosításáról és a végrehajtásért felelősök kijelöléséről. Egyes határozatok végrehajtására a bűnüldözési operatív értekezlet olyan szerveket is felkérhet, amelyek az értekezletnek nem tagjai.

A bűnüldözési operatív értekezleten hozott határozatok végrehajtása a rendőrségre és az ügyészségre kötelező.

e) A bűnüldözési operatív értekezletről a korábbi értekezleten hozott határozatok mikénti végrehajtását, a tárgysorozat vitájának lényegét és az elfogadott határozatokat magában foglaló feljegyzést kell készíteni, amelyet az illetékes ügyész az értekezletet követő 8 napon belül a felettes ügyészhez köteles felterjeszteni. A bűnüldözési operatív értekezleten hozott határozatokat a végrehajtásukért felelős személyek rendelkezésére kell bocsátani.

f) A bűnüldözési operatív értekezleten hozott határozatok végrehajtását csak a felettes ügyész jóváhagyása után lehet foganatosítani. Ha a felettes ügyész a bűnüldözési operatív értekezletről készült és a határozatokat magában foglaló feljegyzés felterjesztésétől számított 10 napon belül nem tesz észrevételt, a bűnüldözési operatív értekezleten hozott határozatokat jóváhagyottnak kell tekinteni.

124. (1) Az Utasítás 120. pontja alapján felügyeletet gyakorló ügyész bármikor megvizsgálhatja a rendőrség büntető eljárással kapcsolatos tevékenységét, továbbá az alárendelt ügyészségek által teljesített nyomozásokat, azok ügyintéző és felügyeleti munkáját.

(2) A felügyeleti vizsgálat kiterjedhet a vizsgált időszak alatt valamennyi büntető ügyben még a nyomozás elrendelése előtt (feljelentés kiegészítése, halaszthatatlan nyomozási cselekmények), valamint a nyomozás során foganatosított valamennyi eljárási cselekmény és intézkedés törvényességére. A vizsgálat — céljának megfelelően — egyes büntettekre, vagy meghatározott nyomozási cselekményekre, illetőleg intézkedésekre korlátozódhat.

(3) A vizsgálat megtartásáról az ügyész köteles a rendőrség vezetőjét a vizsgálat megkezdése előtt tájékoztatni.

(4) A rendőrség és az alárendelt ügyészségek kötelesek a vizsgálat tárgyát képező büntető ügyek összes iratait a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyész rendelkezésére bocsátani. Az illetékes ügyész felhívására a büntető ügyekben eljáró személyek kötelesek szóban, vagy írásban tájékoztatást adni.

(5) Ismétlődő hibák, törvénysértések észlelése esetén a vizsgálat megtartása kötelező. E vizsgálat feladata a törvénysértések, mulasztások számának, jellegének, okainak és a felelős személyeknek megállapítása.

(6) A vizsgálat befejezése után az azt lefolytató ügyész a vizsgált szerv vezetőjét lényeges megállapításairól szóban tájékoztatja, szükség esetén pedig még a vizsgálat közben írásbeli utasítás adásával intézkedik a vizsgálat által megállapított törvénysértés megszüntetésére.

(7) A vizsgálatról annak befejezését követő 8 napon belül írásban jelentést kell készíteni. A jelentésnek tartalmaznia kell az ügyészi vizsgálat tartamát, a megvizsgált időszak megjelölését, a megvizsgált ügyek számát és jellegét, valamint a vizsgálat alapján általánosítható megállapításokat. A vizsgálat során feltárt törvénysértéseket, hibákat, mulasztásokat, a vizsgált szerv által folytatott helytelen gyakorlatot, ezek okainak és a felelős személyek megjelölésével kell feltüntetni. A vizsgálati jelentésben be kell számolni azokról az intézkedésekről is, amelyek az egyes ügyekben megállapított törvénysértések, mulasztások, helytelen gyakorlat felszámolása, illetve a nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet hatékonyabbá tétele érdekében történtek. A vizsgálatról készült jelentést az azt foganatosító ügyész a felettes ügyésznek és a vizsgált szerv vezetőjének késedelem nélkül köteles megküldeni. Amennyiben arra szükség van, a vizsgálatot folytató ügyész a vizsgált szerv vezetőjének megfelelő javaslatokat is köteles tenni a törvényes gyakorlat biztosítása érdekében.

(8) A vizsgált szerv vezetője a jelentés kézhezvételétől számított 8 napon belül írásban köteles közölni a vizsgálatra tett esetleges észrevételeit, illetőleg azt, hogy a vizsgálatot folytató ügyész javaslatait elfogadja-e és a tapasztalt hiányosságok megszüntetése érdekében milyen intézkedéseket kíván tenni.

(9) Ha a vizsgált szerv vezetője a 8 napos határidő alatt a vizsgálat anyagára nem nyilatkozik, illetve a szükséges intézkedések megtétele elől elzárkózik, a vizsgálatot tartó ügyész a felettes ügyészhez erről köteles jelentést tenni.

(10) Amennyiben a felettes ügyész a vizsgálati jelentésben foglalt megállapításokkal és az ezzel kapcsolatos javaslatokkal egyetért, abban az esetben, ha a vizsgált szerv vezetője a vizsgálati jelentésre az előző bekezdés értelmében nem nyilatkozott, illetve a javasolt intézkedéseket elmulasztotta, a vizsgált szerv vezetőjének felettesét erről tájékoztatja.

(11) A vizsgálatot tartó ügyész a vizsgálat alapján megállapított törvénysértések, mulasztások vagy helytelen gyakorlat kiküszöbölése érdekében adott utasításainak végrehajtását az azok megvalósítására

szükséges időszak elteltével köteles ellenőrizni. Amennyiben az ellenőrzés megállapítása szerint az utasítások végrehajtása megtörtént, úgy ennek tényét feljegyzésben rögzíti, amelyet vizsgálati jelentéséhez csatol. Ha az ellenőrzés megállapításai szerint az egyes ügyekben tapasztalt törvénytiségek, mulasztások, vagy helytelen gyakorlat továbbra is fennáll, s a megszüntetésükre adott ügyészi utasítást nem hajtották végre, úgy az ügyész köteles haladéktalan kiküszöbölésük mellett a megfelelő felelősségrevonás iránt intézkedni.

125. (1) Az Utasítás 120. pontja alapján felügyeletet gyakorló ügyész a rendőrség büntető ügyekben eljáró tagjai részére tartott és a büntető ügyek nyomozásának kérdéseivel foglalkozó értekezleteken jelen lehet. Ilyen értekezletek időpontjának vele való közlését megkívánhatja és a rendőri szerv vezetőjénél értekezlet összehívását kezdeményezheti.

(2) A megyei (fővárosi) főügyészség illetékes ügyésze a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányságokon, továbbá a rendőrfőkapitányság által a járási (városi, kerületi) rendőrkapitányságokon tartott, a járási (városi, kerületi) ügyészség illetékes ügyésze pedig a járási (városi, kerületi) rendőrkapitányság által a rendőrsőkön, illetve a körzeti megbizottaknál tartott vizsgálatokon, szemléken résztvehet, ennek során az Utasítás 124. pontjában foglaltak szerint vizsgálatot tartat és megkívánhatja, hogy a rendőri szerveknél tartott vizsgálatok időpontjáról értesítsék.

126. (1) A megyei (fővárosi) főügyész az Utasítás 124. pontjában foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával a járási (városi, kerületi) ügyészség által elbírált büntető ügyek elintézését, továbbá az alárendelt ügyészség nyomozás törvényessége feletti felügyeleti tevékenységét megvizsgálhatja.

(2) A megyei (fővárosi) főügyész évente egy alkalommal köteles a járási (városi, kerületi) ügyészség nyomozás törvényessége feletti felügyelet körében végzett tevékenységét — ideértve az egyes büntető ügyek elintézését is — általános vizsgálat során értékelni. Nincs szükség ilyen általános vizsgálatra akkor, ha a megyei (fővárosi) főügyészség a járási (városi, kerületi) ügyészségen abban az évben általános (komplex) vizsgálatot tartott, továbbá, ha a vizsgálandó időszakra vonatkozóan a járási (városi, kerületi) ügyészség tevékenysége felett előzetes revíziót gyakorolt, illetőleg a járási (városi, kerületi) ügyészség vezető ügyészét, vagy a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet gyakorló ügyészt akár önállóan, akár a rendőrkapitánysággal közösen beszámoltatta.

(3) A járási (városi, kerületi) ügyészség általános vizsgálatáról készült jelentést a megyei (fővárosi) főügyész a Legfőbb Ügyészséghez köteles felterjeszteni és a vizsgálat befejezését követő 15 napon belül

a jelentést megküldi a járási (városi, kerületi) vezető ügyésznek is azaz, hogy arra 8 napon belül észrevételt tehet. Az észrevételek megtételére kitűzött határidő lejártá után a vizsgálati jelentésben foglaltakat a megyei (fővárosi) főügyész vagy helyettese, illetőleg a büntetőjogi csoport vezetője (a Fővárosi Főügyészség Nyomozási Osztályának Vezetője) a vizsgálatot tartó főügyészségi ügyész, továbbá a járási (városi, kerületi) vezető ügyész és a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet gyakorló járási (városi, kerületi) ügyész jelenlétében értékeli és a vizsgálat megállapításaihoz képest a járási (városi, kerületi) vezető ügyésznek megfelelő utasításokat ad. Az általános vizsgálatról készült jelentés értékelését az észrevételek megtételére kitűzött határidő lejártát követő 8 napon belül meg kell tartani.

127. (1) A megyei (fővárosi) főügyész a járási (városi, kerületi) vezető ügyészt, illetve a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet gyakorló járási (városi, kerületi) ügyészt e tevékenységéről beszámoltathatja. A beszámoltatást meg kell előznie a járási (városi, kerületi) vezető ügyész által a nyomozás törvényessége feletti felügyelet helyzetéről írásbeli jelentés felterjesztésének. Ha a megyei (fővárosi) főügyész indokoltnak tartja, a beszámoltatást megelőzően a járási (városi, kerületi) ügyészség nyomozás törvényessége feletti felügyeleti tevékenységét megvizsgálathatja.

(2) A megyei (fővárosi) főügyész és a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vezetője intézkedhet a járási (városi, kerületi) ügyészség és a járási (városi, kerületi) rendőrfőkapitányság vezetőinek közös beszámoltatása iránt is. A közös beszámoltatásra az előző bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

(3) A megyei (fővárosi) főügyész a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vezetőjével együttesen megvizsgálathatja a járási (városi, kerületi) rendőrfőkapitányságok büntető ügyekben folytatott nyomozásának törvényességét.

(4) A megyei (fővárosi) főügyész a Legfőbb Ügyész utasításai és az általa meghatározott irányelvek figyelembevételével rendeli el a járási (városi, kerületi) ügyészségek által elbírált büntető ügyek előzetes vizsgálatát. (előzetes revízió.) A megyei (fővárosi) főügyész a járási (városi, kerületi) ügyészségek előzetes revízióját a legfőbb ügyészi utasításoktól függetlenül is elrendelheti, ha azt indokoltnak találja.

(5) Az előzetes revízió alá tartozó büntető ügyekben a járási (városi, kerületi) ügyészségen hozott, illetve jóváhagyott határozatokat a büntető ügy irataival, továbbá a nyomozás anyagára a járási (városi, kerületi) ügyészség által tett észrevételekkel és a rendőrségnek adott utasításokkal együtt a megyei (fővárosi) főügyészségre kell felterjeszteni felülvizsgálat, illetve jóváhagyás végett. A főügyész ügy is ren-

delkezhet, hogy az előzetes revíziót a járási (városi, kerületi) ügyészség székhelyén kell gyakorolni.

(6) Előzetes revíziót lehet elrendelni egyes büntettekre, az érdemi határozatok egyes csoportjaira, vagy meghatározott nyomozási cselekmények foganatosisására, illetve azok ügyészi jóváhagyására. A főügyész elrendelheti az előzetes revíziót a járási (városi, kerületi) ügyészség által az Utasítás 123—125. pontjai alapján gyakorolt nyomozás törvényessége feletti felügyeleti tevékenységre is.

128. (1) A megyei (fővárosi) főügyész a járási (városi, kerületi) ügyészségek nyomozás törvényessége feletti felügyelete körében követendő eljárását főügyészi utasítással részletesen szabályozhatja és ennek során a jelen utasításban nem említett felügyeleti módszerek (a büntető feljelentések közös elbírálása, a rendőrségi iktató ellenőrzése, tapasztalatcsere, szakmai berendelés, személyi instruálás stb.) bevezetése iránt is intézkedhet.

(2) A megyei (fővárosi) főügyész az alárendelt ügyészségek nyomozás törvényessége feletti felügyeleti eljárását szabályozó utasítást köteles a Legfőbb Ügyészséghez felterjeszteni.

(3) Fel kell terjeszteni a Legfőbb Ügyészségre azokat a főügyészi tájékoztatókat és körleveleket is, amelyek az alárendelt ügyészségek nyomozás törvényessége feletti felügyeleti tevékenységének helyzetével, annak értékelésével és a felügyeleti tevékenység során megvalósítandó irányelvekkel foglalkoznak.

129. Az egyes büntető ügyek nyomozásának törvényessége feletti felügyelet biztosítása érdekében az illetékes ügyésznek joga van:

a) az Utasítás 120. pontjában írt felügyeleti jogkörében bármilyen természetű büntető ügyben, az eljárás bármely szakában egyes eljárási, illetve nyomozási cselekmények foganatosisására utasítást adni, a büntető ügyek felülvizsgálata céljából az iratoknak hozzá való megküldését elrendelni, a rendőrség megalapozatlan, vagy törvénysértő határozatait megváltoztatni, az őrizetbevétel, előzetes letartóztatás és egyéb személyi szabadságot korlátozó intézkedések megszüntetésére utasítást adni, a rendőrség által nyomozott büntető ügyekben a nyomozás állásáról jelentést kérni;

d) résztvenni a nyomozás foganatosisában és szükség esetén bármely ügyben a nyomozást személyesen folytatni;

c) az előzetes letartóztatás elrendelésére, meghosszabbítására vonatkozó kérdések eldöntése előtt, illetőleg az őrizetbevételek ellen bejelentett panaszok elbírálása során, továbbá a vádirat megszerkesztése előtt a fogvalevő terheltet (gyanúsítottat) kihallgatni;

d) azokban a büntető ügyekben, amelyekben a nyomozást a rendőrség befejezte, a nyomozás anyagát felülvizsgálni és a Be. 165. § (2)

bekezdésében, illetve az Utasítás jelen pont a) alpontjában foglalt intézkedéseket tenni;

e) az esetleges törvénytörő fogvatartások felderítése és megszüntetése végett a rendőrség fogdáját ellenőrizni és az ott elhelyezett személyek fogvatartásának törvényességét — az e tárgyban kiadott utasításoknak megfelelően — megvizsgálni.

130. Az egyes büntető ügyek nyomozásának törvényessége feletti felügyeletet az Utasítás 120. pontja alapján eljáró ügyész általában úgy gyakorolja, hogy a rendőrség határozata, intézkedése miatt bejelentett panasz esetén, továbbá a nyomozást megszüntető, vagy felüggesztő határozat jóváhagyásakor, az előzetes letartóztatás jóváhagyásakor, valamint az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbítása során tett előterjesztés felülvizsgálata esetén, vagy az iratoknak a Be. 165. § (1) bekezdése alapján való megküldésekor a nyomozás anyagát felülvizsgálja és az esetleges törvénytörések megszüntetésére intézkedik.

131. (1) Az illetékes ügyész a fogvatartások törvényességének ellenőrzését a rendőrség fogdájában elhelyezett személyekről készült jegyzék bekérése alapján a szükséghez képest rendszeres időközökben köteles ellenőrizni.

(2) Az ellenőrzés úgy történik, hogy az ügyész a fogvatartottak jegyzékének alapján megállapítja a fogda létszámát és a fogdakönyv átvizsgálásával meggyőződik a fogdában elhelyezettek fogvatartását elrendelő határozatok törvényességéről. A határozatok felülvizsgálata alkalmával az egyes büntető ügyek nyomozási iratait is bekérheti és felülvizsgálhatja. Ilyen esetben arról is meg kell győződnie, hogy a fogvatartást elrendelő határozatnak a terhelttel való közlése törvényesen történt-e, a terhelt gyakorolhatta-e panaszjogát és panasz esetén a rendőrség az utasítás rendelkezései szerint intézkedett-e a panasz elbírálása érdekében.

(3) A fogdaellenőrzés alkalmával meg kell vizsgálni a fogvatartottak elhelyezését, egészségügyi, étkezési körülményeit, továbbá a fogda biztonságát és a rendőrség fogdaszabályzatában foglalt rendelkezések megtartását.

(4) A fogdaellenőrzés során az ügyésznek meg kell vizsgálnia a fogvatartottakkal szemben alkalmazott fegyelmi büntetések törvényességét, továbbá azt is, hogy a fogvatartottak részesülnek-e a számukra biztosított kedvezményekben.

(5) Az egyes zárkák megtekintése alkalmával az ügyész a fogvatartottakhoz csak a fogvatartás tartama, az azt elrendelő határozat kihirdetésének és panaszjogukra való kioktatásnak megtörténte, vala-

mint esetleges egyéb panaszukra nézve tehet fel kérdéseket. Nem szabad kérdést feltenni arra vonatkozóan, hogy a fogvatartott milyen ügyben van fogva. Amennyiben a fogvatartottnak bármilyen panasza van, vagy az ügyész a felsoroltakon kívül más körülmények iránt is kíván kérdést feltenni, erre csak a zárkán kívüli helyiségben kerülhet sor.

(6) A fogdaellenőrzés megtörténtét az ügyész az ellenőrzés időpontjának feltüntetésével a fogdakönyvbe bejegyzí. Amennyiben törvénytört fogvatartást, vagy más irányú törvénytörtést észlel, köteles annak megszüntetésére és a törvénytörtést elkövető felelősségre vonására a szükséges intézkedéseket nyomban megtenni és egyúttal az észlelt törvénytörtésről és tett intézkedéseiről a felettes ügyésznek 3 napon belül írásban jelentést tenni.

132 (1) A megyei rendőrfőkapitányság vizsgálati osztálya által nyomozott ügyekben a felügyeletet gyakorló ügyész a nyomozás törvényességének felügyeletét az Utasítás 130. pontjában meghatározott módon látja el.

(2) A rendőrfőkapitányság vizsgálati osztálya a járásbíróági hatáskörbe tartozó ügyekben abban az esetben, ha a nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyeletet az Utasítás 121. pont (2) bekezdése alapján a megyei székhelyen levő járási ügyészség látja el, a nyomozás elrendeléséről nemcsak az ügyben hatáskörrel és illetékességgel bíró ügyészséget, hanem a megyei székhelyen levő járási ügyészség is köteles értesíteni.

(3) A Budapesti Rendőrfőkapitányság Vizsgálati Osztálya az általa elrendelt nyomozásokról a Fővárosi Főügyészséget értesíti és a továbbiakban a Fővárosi Főügyész jelöli ki a nyomozás törvényességének felügyeletére illetékes kerületi ügyészséget, vagy intézkedik arról, hogy a nyomozás törvényességének felügyeletét a Fővárosi Főügyészség lássa el.

(4) A megyei bíróság hatáskörébe tartozó büntető ügyekben a nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyeletet általában a megyei (fővárosi) főügyészség köteles gyakorolni, az illetékes főügyész azonban ettől eltérően is rendelkezhet.

(5) A járásbíróági hatáskörbe tartozó ügyekben a járási (városi, kerületi) vezető ügyész — szükség esetén a főügyész utasítása alapján — jelöli ki azokat a büntető ügyeket, amelyekben az ügyészi felügyeletet már a nyomozás foganatosítása közben is gyakorolni kell. Ugyanígy jár el a megyei székhelyen levő járási (városi) vezető ügyész is azokban a büntető ügyekben, amelyekben a nyomozást az arra egyébként illetékességgel rendelkező rendőrkapitányság helyett a megyei rendőrfőkapitányság vizsgálati osztálya folytatja.

(6) A nyomozás közben biztosítani kell a nyomozás törvényességének ügyészi felügyeletét az alábbi büntető ügyekben:

a) amelyek a megyei bíróság hatáskörébe tartoznak;

b) amelyek a 001/1961. Legf. Ü. sz. utasítás hatálya alá esnek;

c) amelyekben a terhelt a Magyar Népköztársaság területén útlevéllel tartózkodó külföldi állampolgár;

d) amelyek a bűnözés alakulását, az elkövetés helyét és módját, a megye (főváros) járás (város, kerület) politikai, társadalmi, gazdasági körülményeit tekintve kiemelkedő jelentőségűek, illetve az ügyben felmerülő ténybeli és jogi kérdések az ügy nyomozás közbeni ügyészi felügyeletét teszik indokolttá.

133. A nyomozás közben gyakorolt ügyészi felügyelet célja elsősorban a nyomozás törvényességének fokozott biztosítása, és a nyomozást irányító vezetők munkájának törvényességi ellenőrzése. A nyomozás közben gyakorolt ügyészi felügyelet tehát nem csorbíthatja a rendőri vezetők irányító és ellenőrző tevékenységét, akik elsősorban felelősek a rendőri szerv által folytatott nyomozás törvényességéért, teljességéért, eredményességéért és gyorsaságáért.

134. Azokban a büntető ügyekben, amelyekben az illetékes ügyész a nyomozás közben felügyeletet gyakorol, erről a nyomozás elrendeléséről vett értesítést követően a nyomozást folytató rendőri szerv vezetőjét haladéktalanul kell értesítenie.

135. (1) A nyomozás közben gyakorolt ügyészi felügyelet kiterjed az ügydöntő nyomozási cselekmények előkészítésének és foganatosításának ellenőrzésére. Ennek során a nyomozás közben felügyeletet gyakorló ügyész köteles figyelembe venni az elkövetett bűntett jellegét, a nyomozás mindenkori állását, a bizonyítékok természetét és meggyőző erejét és mindezek alapján határozza meg azt, hogy a nyomozás közbeni ügyészi felügyeletet milyen nyomozási cselekményekre kiterjedően és milyen módszerekkel kívánja foganatosítani. (Nyomozási cselekményekben való részvétel, szakértő bevonása stb.)

(2) A nyomozás közbeni ügyészi felügyelet gyakorlása során a felügyeletet ellátó ügyész általában csak a nyomozás foganatosításáért felelős rendőri vezetővel érintkezik. A nyomozás foganatosítására nézve csak akkor adhat írásbeli utasítást, illetve csak akkor intézkedhet az egyes határozatok hozatala, azok hatályon kívül helyezése és egyéb intézkedések tekintetében, ha a nyomozás foganatosításáért felelős rendőri vezető az ügyben már intézkedett.

(3) A nyomozás közben felügyeletet gyakorló ügyész a nyomozás befejezésekor köteles a nyomozás iratait felülvizsgálni abból a szempontból, hogy az ügyben nincs-e szükség pótnyomozás elrendelésére, illetve, hogy a nyomozás iratai az ügyészségnek megküldhetők-e. Amennyiben a nyomozás közben felügyeletet gyakorló ügyész to-

vábbi intézkedések megtételét nem látja szükségesnek, a nyomozás befejezéséről szóló határozatot kézjeggyével ellátja, annak feltüntetésével, hogy az ügy iratai az illetékes ügyészségnek megküldhetők.

(4) Azokban a büntető ügyekben, amelyekben az illetékes ügyész a nyomozás közben is felügyeletet gyakorol, a nyomozást megszüntető, vagy felfüggesztő határozatot a nyomozás közbeni felügyeletet gyakorló ügyész hagyja jóvá.

136. (1) Ha az illetékes ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelet gyakorlása során a rendőrség tagja által elkövetett olyan törvénysértést észlel, amely büntettet, vagy fegyelmi vétséget valósít meg, erről köteles nyomban jelentést készíteni.

(2) A törvénysértésről a felettes ügyésznek is jelentést kell tenni. Ha a törvénysértést a járási (városi, kerületi) ügyészség ügyésze állapította meg, a megyei (fővárosi) főügyészhez felterjesztett jelentésben a fegyelmi vétséget kimerítő törvénysértés esetén kifejti arra vonatkozó álláspontját, hogy a törvénysértés elkövetőjével szemben indokoltnak tartja-e a fegyelmi eljárás kezdeményezését, vagy elegendőnek találja-e a fegyelmi eljárásen kívüli figyelmeztetést.

(3) A megyei (fővárosi) főügyész büntettet megvalósító törvénysértés esetén a felügyeletet gyakorló illetékes ügyész megállapításait közli az illetékes katonai ügyésszel és erről egyúttal a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vezetőjét is értesíti. A megyei (fővárosi) főügyésznek mind a katonai ügyésztől, mind a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányság vezetőjétől a tett intézkedésekről és azok eredményéről értesítést kell kérnie. Az illetékes katonai ügyész köteles a megyei (fővárosi) főügyésznek az ügyben hozott érdemi határozatát is megküldeni.

(4) A fegyelmi vétséget megvalósító törvénysértés esetén, — ha az illetékes főügyész a járási (városi, kerületi) ügyészség jelentésében javasolt intézkedéssel egyetért, — a törvénysértést megállapító ügyész a törvénysértést elkövető felettesénél javaslatot tesz fegyelmi eljárás kezdeményezésére vagy fegyelmi eljárásen kívüli figyelmeztetésre. A megkeresésben fel kell hívni a fegyelmi eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező felettest arra, hogy a fegyelmi eljárás eredményét, illetve a figyelmeztetés alkalmazására vonatkozó döntését az illetékes ügyésszel írásban közölje.

A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek nyomozásának törvényessége feletti ügyészi felügyelet

137. A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek nyomozására és a közlekedési ügyész nyomozás törvényessége feletti felügyeletére az Utasítás rendelkezéseit az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

138. A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek nyomozásának törvényessége feletti ügyészi felügyeletet a Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti Főosztálya, a megyei (fővárosi) főügyészségeken pedig a Legfőbb Ügyész külön megbízása alapján a közlekedési szakfeladatokat ellátó ügyész (továbbiakban közlekedési ügyész, illetve a Fővárosi Főügyészség Közlekedési Csoportja) gyakorolja.

139. (1) A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető, a Be. 51. § (1) bekezdésében felsorolt büntettekben közlekedés biztonsága elleni büntett (Btk. 192., 193., §), járművezetés ittas állapotban (Btk. 194. §), foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (Btk. 258. §), segítségnyújtás elmulasztása (Btk. 259. §) kívül a Btk. 302. § (1) bek.-be ütköző és a (4) bek. szerint minősülő, valamint a Btk. 253. § (1) bek.-be ütköző és a (4) bek.-e szerint minősülő és a Btk. 257. § (1) bek.-be ütköző és az (5) bek. szerint minősülő büntettek nyomozásának törvényessége felett is a közlekedési ügyész gyakorolja a felügyeletet, ha a büntett a közúti, vasúti, vízi, vagy légi közlekedés rendjét vagy biztonságát sértette és veszélyeztette, amennyiben a nyomozást a rendőrség közlekedési szervei fogantatják.

(2) A vasúti közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek ügyében a nyomozás törvényessége feletti felügyelet akkor is az egyébként illetékes közlekedési ügyész gyakorolja, ha a büntető ügy nyomozását nem a rendőrség közlekedési szervei folytatják.

140. (1) Közúti balesetről történt tudomásszerzés esetén az eljárásra illetékes rendőri szerv a baleset helyszínét megtekintí és megállapítja, hogy büntett elkövetésének alapos gyanúja mennyiben forog fenn.

(2) Ha a baleset helyszínének megtekintése alapján büntett elkövetésének alapos gyanúja megállapítható, és a Be. 74. §-a alapján helyszíni szemlének van helye, a helyszíni szemlét le kell folytatni és annak, mint halaszthatatlan nyomozási cselekménynek fogantatása után a nyomozás elrendeléséről akkor kell intézkedni, ha a nyomozás megtagadásának a Be. 105. §-a alapján egyébként nincs helye.

(3) Ha a helyszín megtekintése alapján büntett elkövetésének alapos gyanúja nem állapítható meg, a baleset lefolyásáról jelentést kell készíteni és annak alapján kell intézkedni a 37/1962. (IX. 29.) MT. sz. rendeletben meghatározott közlekedési szabálysértés miatti eljárás megindításáról.

141. (1) Külföldi állampolgár által okozott, vagy külföldi állampolgár által elszenvedett közúti baleset helyszínének megtekintésekor az eljáró rendőri szervnek meg kell állapítania, hogy a balesetet okozó, illetve szenvedő személyek, valamint a baleset folytán káro-

sultak között nincs-e diplomáciai, vagy egyéb személyes mentességet, illetve mentelmi jogot élvező személy. A diplomáciai, vagy egyéb személyes mentességre, illetve mentelmi jogokra utaló adatot a baleseti helyszín megtekintéséről készült jelentésbe kell foglalni.

(2) A helyszín megtekintéséről készült jelentést és vázlatot a rendőri szerv által a felelősség kérdésében kialakított vélemény közlésével az illetékes közlekedési ügyésznek 2 példányban kell megküldeni. A közlekedési ügyész a tényállásra és a felelősségre kiterjedő véleményes jelentését az illetékes főügyész útján a Legfőbb Ügyészségre terjeszti fel. A továbbiakban a Legfőbb Ügyészség utasítása szerint kell eljárni.

142. (1) A Magyar Népköztársaság területén útlevéllel tartózkodó és diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet nem élvező külföldi állampolgár által okozott közúti baleset ügyében az Utasítás 114—115. pontjában foglalt rendelkezések figyelembevételével mellett az alábbiak szerint kell eljárni:

(2) Amennyiben az ideiglenesen hazánkban tartózkodó külföldi állampolgár oly súlyos közúti balesetet okozott, hogy az általa elkövetett, a Btk. 258. § (1) bekezdésébe ütköző foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés büntette a Btk. 258. § (2) és (3) bekezdése szerint minősülhet, a büntető eljárásnak magyar bíróság előtt történő lefolytatása általában indokolt. Ebben az esetben a rendőri szervek az illetékes közlekedési ügyészt haladéktalanul értesíteni kötelesek. A közlekedési ügyész az ügyben megállapítható tényállásra és a felelősségre kiterjedő véleményes jelentését tartozik haladéktalanul (távbeszélő igénybevételével) a Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti Főosztályára megtenni. A jelentésben a külföldi állampolgár személyi adatait, útlevelének és tartózkodási engedélye számának feltüntetésével fel kell sorolni. A közlekedési ügyész egyidejűleg javaslatot tesz arra, hogy a külföldi állampolgárral szemben szükséges-e és milyen személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés elrendelése.

(3) A külföldi állampolgár útlevelét ezekben az esetekben a Legfőbb Ügyészség utasításának megérkezéséig is be kell vonni és a továbbiakban a Legfőbb Ügyészség utasítása szerint kell eljárni.

(4) Amennyiben az ideiglenesen hazánkban tartózkodó külföldi állampolgár olyan jelentéktlenebb közúti balesetet okozott, amely miatt magyar bíróság előtt történő felelősségre vonása nem látszik indokoltnak, ügyében a nyomozást soron kívül kell teljesíteni.

Ebben az esetben a Be. 74. §-a alapján lefolytatott helyszíni szemle foganatosítása után az eljáró rendőri szerv a külföldi állampolgár terheltté nyilvánítása felől nyomban dönt és ha a terheltté

nyilvánítás előfeltételei fennforognak, a külföldi állampolgárt terheltként ki is hallgatja.

(5) Amennyiben a terhelt bűnösségét elismeri és azt a helyszíni szemle adatai is megnyugtatóan bizonyítják, a további bizonyítás felvételét mellőzni lehet. Ilyen esetben a közlekedési ügyésznek döntenie kell abban a kérdésben, hogy a külföldi állampolgárral szemben a nyomozás a terhelt figyelmeztetésben való részesítése mellett (Btk. 60. §.) megszüntethető-e. Abban az esetben, ha a közlekedési ügyész döntése szerint az eljárás a Btk. 60. §-ára figyelemmel a Be. 160. § (1) bek. f) pontja alapján megszüntethető, az ügy sértettjét a rendőri szervnek nyilatkoztatnia kell arra nézve, hogy a nyomozást megszüntető határozatot tudomásul veszi-e, vagy ellene panasszal kíván-e élni. Amennyiben a sértett a nyomozást megszüntető határozat ellen panasszal nem él, a határozatot a külföldi állampolgár terhelttel nyomban közölni kell és őt figyelmeztetésben kell részesíteni. Ha a sértett a nyomozást megszüntető határozat ellen panaszt jelent be, a közlekedési ügyész köteles haladéktalanul gondoskodni a panasz elbírálásáról és annak eredményéhez képest a további eljárás fogatosítására intézkedni.

(6) Ha a külföldi állampolgár terhelt bűnösségét nem ismeri el, úgy a helyszíni szemle adatai mellett a további bizonyítékokat is be kell szerezni. Ebben az esetben a külföldi állampolgár terhelttől útlevelét az eljárás befejezéséig be kell vonni. A további intézkedéseket az előző bekezdésben foglaltak szerint kell megtenni.

143. A közúti, vasúti, vízi vagy légi baleseti ügyekben folytatott nyomozás iratait — tekintet nélkül arra, hogy az ügyben melyik rendőri szerv járt el — az illetékes közlekedési ügyésznek kell megküldeni.

144. (1) A közlekedési ügyész az Utasítás 143. pontja alapján hozzá megküldött iratok felülvizsgálata után dönt abban a kérdésben, hogy a Be. 51. § (1) bekezdésében megjelölt bűntettek ügyében a Be. 51. § (2) bekezdése alapján a vádiratot az általános szabályok szerint illetékes bírósághoz kell-e benyújtani.

(2) Ha a közlekedési ügyész az egyszerű ténybeli és jogi megítélésű ügyek nyomozási iratait az általános szabályok szerint illetékes járásbíróság előtti vádemelés céljából a területileg illetékes ügyészséghez átteszi, az ügyek helyes elbírálásához megfelelő iránymutatást kell adnia. A közlekedési ügyész iránymutatása mind a vádemelés, mind a cselekmény minősítése kérdésében a területileg illetékes ügyészségre kötelező.

145. A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető bűntettek ügyében szerkesztett vádiratokban meg kell jelölni azokat a szabályokat, rendelkezéseket (KRESZ, forgalmi, tolatási, egyéb

MÁV utasítások stb.) amelyek megszegése okozta a közlekedési balesetet.

146. (1) A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető, a járásbíróság hatáskörébe tartozó büntettek ügyében hozott és a közlekedési ügyész által jóváhagyott nyomozást megtagadó vagy nyomozást megszüntető határozatok ellen bejelentett panaszok elbírálásában a határozatot hozó, vagy jóváhagyó közlekedési ügyész nem járhat el. E panaszokat a főügyészség büntetőjogi csoportvezetőjének előzetes revíziója után a főügyész vagy helyettese bírálja el.

(2) E rendelkezést a Fővárosi Főügyészség közlekedési csoportjánál akként kell végrehajtani, hogy a közlekedési csoportban működő Bf. ügyész állásfoglalása és a közlekedési csoport vezetőjének revíziója után a panasz elbírálásáról a fővárosi főügyész vagy helyettese dönt.

147. A közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek nyomozásának törvényessége felett ügyészi felügyeletet gyakorolnak:

a) a Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti Főosztálya a Belügyminisztérium,

b) a megyei (fővárosi) főügyészség közlekedési ügyésze (csoportja) pedig a megye (főváros) területén működő, a közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek ügyében eljáró rendőri szervek nyomozással kapcsolatos tevékenysége felett.

148. (1) A közlekedési ügyész az Utasítás 123. pont (1) bek. értelmében bűnüldözési operatív értekezletet készíthet elő, amelyet a megyei (fővárosi) főügyész hív össze.

(2) Bűnüldözési operatív értekezletet a szükséghez képest, de vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezletet legalább kétévenként, közúti bűnüldözési operatív értekezletet pedig legalább évenként egy alkalommal kell összehívni.

(3) A közúti bűnüldözési operatív értekezletet valamennyi főügyészség területén meg kell tartani, a vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezletre pedig a MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság székhelyén levő főügyészségnél kerül sor.

(4) A vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezlet előkészítésébe be kell vonni a MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság területén működő közlekedési ügyészeket is. A vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezletek tárgysorozatát, az operatív értekezlet-höz tett előterjesztést és a határozati javaslatokat a MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság székhelye szerint illetékes közlekedési ügyész állítja össze.

(5) A közúti bűnüldözési operatív értekezlet állandó tagjai az Utasítás 123. pont (2) bek. a) alpontjában megjelölteken kívül a köz-

lekedési ügyész, a Be. 51. § (1) bekezdése alapján eljáró járásbíró-ság közlekedési büntető ügyeket tárgyaló tanácsának vezetője, a rend-főkapitányság közlekedésrendészeti szerveinek osztályvezetői.

(6) A vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezlet állandó tagjai az Utasítás 123. pont (2) bek. c) alpontjában megjelölteken kí-vül a MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság székhelyén, illetve területén működő közlekedési ügyészek, a Be. 51. § (1) bekezdése alapján eljáró járásbíró-ság közlekedési büntető ügyeket tárgyaló taná-csának vezetője.

A vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezletre meg kell hívni a MÁV Igazgatóság, illetve a Közlekedés- és Postaügyi Minisz-terium V. Hajózási Főosztályának vezetőjét.

(7) A MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság területén mű-ködő közlekedési ügyészek kötelesek a MÁV Igazgatóság, illetve a révkapitányság székhelye szerint illetékes közlekedési ügyészt a vasúti és hajózási bűnüldözési operatív értekezlet előkészítésében támo-gatni, megkereséseit teljesíteni, szükség esetén az illetékességi terüle-tükön folyamatban volt büntető ügyek felülvizsgálatával és a nyo-mozás törvényességének értékelésével a bűnüldözési operatív értekez-lethez tett előterjesztés összeállításában közreműködni.

149. (1) A közlekedési ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelet ellátása során az Utasítás 124. és 125. pontjaiban, az Uta-sítás 129—131. pontjaiban, továbbá az Utasítás 133—136. pontjaiban foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával jár el.

(2) A közlekedési ügyész a közlekedés rendjét vagy biztonságát sértő és veszélyeztető büntettek nyomozás közbeni felügyeletét az Utasítás 132. pont (6) bek.-ben megjelölt ügyek mellett azokban az ügyekben is köteles biztosítani, amelyekben a közlekedési baleset kö-vetkeztében halálos eredmény, vagy tömegszerencsétlenség követke-zett be; amelyekben a Btk. 259. § (1) bekezdésébe ütköző büntett el-követője okozta a balesetet és cselekménye a Btk. 259. § (2) és (3) be-kezdése szerint minősül; továbbá azokban az ügyekben, amelyekben a közlekedési balesetet okozók, illetve szenvedők között a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó Szovjet Csapatok állományába tartozó személy van és a közlekedési baleset okozása miatt magyar állampolgár ellen van folyamatban büntető eljárás.

(3) A közlekedési ügyész köteles évente egy alkalommal meg-vizsgálni azoknak a büntető ügyeknek elintézését, amelyeket vád-emelés céljából a Be. 51. § (2) bek. alapján az általános szabályok sze-

rint illetékes bíróság mellett működő ügyészséghez tett át. A vizsgálat során meg kell állapítani, hogy az általános szabályok szerint illetékes ügyész a kapott iránymutatásoknak az ügy elintézése során mennyiben tett eleget.

A katonai ügyészségek eljárása

150. A jelen utasítás rendelkezéseit a katonai ügyészségek eljárásában az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

151. (1) A katonai ügyész előzetes egyetértésével a parancsnok, illetve a vezető folytathatja le a nyomozást olyan büntett esetben is, amelynek törvényi büntetése az 5 évi szabadságvesztést nem haladja meg, feltéve, hogy a cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyessége csekély-fokú. Ettől eltekintve a jelen utasítás nem érinti a katonai ügyészségek szervezetéről és működéséről szóló 1/1960. Legf. Ü. sz. utasítás hatályát.

(2) Parancsnok alatt — a jelen fejezet rendelkezései szempontjából — a vezetőt is érteni kell.

152. A katonai ügyészség illetékességét a büntett elkövetésének helye határozza meg. [Be. 60. § (1) bek., 49 § (1) bek., 343. §] Ha azonban az elkövető alakulatának székhelye más katonai ügyészség területén van, a terheltté nyilvánító határozat meghozatala, a terhelt kihallgatása és a további eljárás lefolytatása végett az ügyet az utóbbi katonai ügyészséghez kell áttenni. Előzetes letartóztatás elrendelése esetén ezt az áttételt csak a terheltté nyilvánító határozat meghozatala után és a terhelt kihallgatása után kell eszközölni.

153. (1) Ha a katonai ügyészségre olyan büntett miatt érkezik feljelentés, amelynek törvényi büntetése egy évet meg nem haladó szabadságvesztés, az illetékes katonai ügyész a következő inézkedéseket teheti:

a) nyomozást megtagadó határozatot hoz a Be. 104. § (1) bekezdésében említett esetekben;

b) nyomozást megtagadó határozatot hoz és a fegyelmi eljárás lefolytatása végett az ügyet az illetékes parancsnokhoz küldi meg, ha a feljelentett cselekmény szabálysértés [Be. 104. § (2) bek.] vagy a feljelentett cselekmény büntett ugyan, azonban a tényállás további tisztázására szükség nincs, illetőleg a tényállás a büntető eljárás mellőzésével fegyelmi eljárás során is tisztázható;

c) áttételi határozatban az ügyet a parancsnok hatáskörébe utalja (ilyen esetben a parancsnok dönt abban a kérdésben, hogy a tényállást büntető vagy fegyelmi eljárás útján tisztázza-e);

d) áttételi határozatban felhívja a parancsnokot, hogy a tényállást büntető eljárás keretében nyomozás lefolytatásával tisztázza;

e) a nyomozást saját hatáskörében folytatja le. A katonai ügyész a nyomozás elrendelése után is a nyomozás folytatását áttételi határozattal az illetékes parancsnokra bízhatja.

(2) A b) c) és d) pontok alapján hozott határozatában a katonai ügyész felhívja az illetékes parancsnokot, hogy az eljárást befejező határozatát, illetve a kiszabott fegyelmi fenytést haladéktalanul közölje vele.

154. A katonai ügyésznek a 153. pont b) alpontja szerinti határozatát megtámadó panasznak a határozat végrehajtására felfüggesztő hatálya van. E határozatot a feljelentett személynek azzal kell kézbesíteni, hogy esetleges panaszát a kézbesítéstől számított 8 napon belül közvetlenül az illetékes parancsnoknál nyújthatja be, aki azt a katonai ügyészséghez továbbítja. Ha a feljelentő, vagy sértett harmadik személy, úgy a határozatban fel kell hívni az illetékes parancsnok figyelmét, hogy a panaszra nyitvaálló határidő elteltével a katonai ügyészség értesíteni fogja és a határozatot csak az értesítés után kell végrehajtani.

155. Ha az illetékes parancsnok a Be. 352. § (1) bekezdése alapján a köztörvényi büntetett nyomozás nélkül fegyelmi eljárás során kívánja elbírálni, nyomozást megtagadó határozatot hoz. A határozatot a feljelentett személy előtt ki kell hirdetni, aki az ellen 8 nap alatt a végrehajtásra felfüggesztő hatályú panaszt jelenthet be a katonai ügyészséghez. Ha a feljelentő, vagy sértett harmadik személy, úgy a szóbanforgó határozatot neki is kézbesíteni kell azzal, hogy ellene a kézbesítéstől számított 8 napon belül a végrehajtásra felfüggesztő hatályú panasszal élhet a katonai ügyészséghez, amelyet az illetékes parancsnokhoz kell bejelenteni.

156. Az illetékes parancsnok a nyomozást megtagadó, a nyomozást elrendelő és a nyomozást megszüntető határozatának egy példányát haladéktalanul megküldi a katonai ügyészségnek és egyidejűleg közli azt a fegyelmi fenytést, amelyet a büntett elkövetése miatt kiszabott.

157. Ha a feljelentő, vagy sértett polgári személy, az illetékes parancsnoknak, valamint a katonai ügyésznek különösen kell ügyelnie arra, hogy szolgálati titkot képező adatok ne kerüljenek az olyan nyomozást megtagadó, vagy megszüntető határozat indokolásába, amelyet a sértettnek és feljelentőnek a Be. 107. § (2) bek., illetve a Be. 162. § (3) bek. alapján kézbesíteni kell. A szolgálati titok megóvása érdekében a szóbanforgó határozatokat a sértettel, illetve a feljelentővel kézbesítés helyett kihirdetés útján is lehet közölni.

A kihirdetésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyet a sértettnek, illetve a feljelentőnek is alá kell írnia.

158. Az illetékes parancsnok a nyomozást 15 napon belül köteles lefolytatni. Indokolt esetben kérheti a nyomozás tartamának további 10 nappal való meghosszabbítását a katonai ügyészségtől. A meghosszabbított határidőn túl az illetékes parancsnok nyomozást nem folytathat, és azt a katonai ügyész köteles a továbbiakban fogantósítani.

159. A felügyeletet gyakorló és az Utasítás 43. pont (1) bekezdésében említett illetékes ügyész alatt a katonai ügyészség vezetőjét kell érteni. A katonai ügyészség vezetőjének vonatkozásában a felügyeletet gyakorló ügyész alatt a Katonai Főügyészség értendő. Felettes ügyészként a Katonai Főügyészség jár el.

160. Ha a gyanúsított katonára, abban az esetben is őrizetbe lehet venni, ha szolgálati vagy fegyelmi okokból nem hagyható szabadlábban [Be. 353. § (1) bek.].

161. (1) Katonai személy őrizetbevételéről az illetékes parancsnokot haladéktalanul értesíteni kell. Tiszt őrizetbevételét a Katonai Főügyészségnek is késedelem nélkül (távbeszélőn) jelenteni kell.

(2) A hozzátartozókat csak abban az esetben kell az őrizetbevételről, illetve az előzetes letartóztatás elrendeléséről értesíteni, ha ezt az őrizetbe vett, illetve előzetes letartóztatásba helyezett személy kívánja. E kérdésben a terheltet írásban nyilatkoztatni kell.

162. (1) Ha a terhelt katona (Btké. 32. §.) úgy a Be. 115. § (4) bekezdésében említett értesítést az illetékes parancsnoknak, illetve vezetőnek kell megküldeni. Külön utasítás szabályozza az értesítési kötelezettséget abban az esetben, ha a terhelt meghatározott pártfunkciót tölt be.

(2) A terheltté nyilvánítás után — ha ez még nem történt meg — haladéktalanul intézkedni kell a dicséreti és fenyítési lap, valamint a jellemzés beszerzése iránt.

163. Az illetékes parancsnok alárendeltségébe tartozó terhelt, illetve tanu a titoktartás tekintetében felmentettnek tekintendő, ha az ügyet a parancsnok adta át a katonai ügyészségnek.

164. Tiszt előzetes letartóztatásához a Katonai Főügyésztől kell engedélyt kérni, aki döntés előtt kikéri az illetékes miniszter véleményét. A Katonai Főügyész intézkedése ellen jogorvoslatnak nincs helye.

165. (1) Ha az előzetes letartóztatást a katonai ügyészi szerveknek alárendelt nyomozó hatóság a katonai ügyész jóváhagyása alapján rendelte el, annak fogantósításáról addig, amíg a terheltet a katonai ügyésznek át nem adták, a nyomozó hatóság intézkedik.

Az előzetes letartóztatás foganatosítása ilyenkor az alakulat, vagy helyőrség fogdájában is történhet.

(2) Amennyiben a katonai ügyész megítélése szerint a terheltre a bíróság előreláthatólag szabadságvesztést fog kiszabni, és ennek végrehajtását fegyelmező zászlóaljban vagy katonai fogdában fogja elrendelni, az előzetes letartóztatás elrendelésekor úgy rendelkezhet, hogy azt katonai fogdában kell foganatosítani.

166. A katonai fogdában és a fegyelmező zászlóaljban levő előzetes letartóztatottak őrizetére, jogaikra és kötelességeikre nézve a vonatkozó katonai szabályzatok rendelkezései az irányadók.

167. (1) A katonai ügyész felügyeletet gyakorol a fogvatartás törvényessége felett:

- a) a helyőrségi és csapatfogdákbán;
- b) a fegyelmező zászlóaljban;
- c) a BM. határőrség fogdáiban.

(2) Törvénytelen fogvatartás észlelése esetén a katonai ügyész haladéktalanul köteles intézkedni a szabadlábra helyezés iránt.

168. Ha a terhelt sorállományú, vagy a laktanyában bentlakó tiszt, vagy tiszthelyettes, a katonai ügyész, illetőleg az illetékes parancsnok elrendelheti szoros felügyelet alá helyezését. Ez abban áll, hogy a terhelt a rendes foglalkozáson kívül alegysége körletét (szálláskörletét) nem hagyhatja el, őrszolgálatba, ügyeleti, vagy más készenléti szolgálatba nem osztható be és közvetlen parancsnokának állandó felügyelete alatt áll.

169. Az előzetes letartóztatás és a nyomozás tartamát egy hónapon túl további két hónappal a katonai ügyésség vezetője hosszabbíthatja meg.

170. Szakértőként lehetőleg a katonai igazságügyi szakértők névjegyzékébe felvett szakértőt kell kirendelni.

171. A jelen Utasítás 25. pont (3) bekezdésének második mondatát a katonai büntető eljárásban alkalmazni nem kell.

172. A jelen Utasítás 69. pont (3) bekezdésében említett védő kirendelésének szüksége esetén a katonai ügyész a katonai bíróság elnökéhez tesz indítványt.

173. A katonai ügyész a terhelttel szemben nyomozást megszüntető határozatot hoz abban az esetben is, ha figyelmeztetés helyett a Btk. 33. §-ának alkalmazásával fegyelmi fenyítés kiszabását tartja szükségesnek.

174. Az illetékes parancsnok, illetve vezető is nyomozást megszüntető határozatot hoz, ha a nyomozás lefolytatása után a Be.

352. § (1) bekezdése alapján az ügyet fegyelmi hatáskörben kívánja elbírálni. Erre a megszüntető határozatban utalni kell.

175. Ha az illetékes parancsnok, illetve miniszter a terhelt előzetes letartóztatásának elrendelésével egyetértett, a vádirat benyújtásához külön hozzájárulást már nem kell kérni.

176. Amennyiben a katonai ügyészség a Be. 192. §-a alapján a tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabását indítványozza, a vádirat benyújtásához az illetékes parancsnok, illetve miniszter hozzájárulását kikérni nem kell.

177. A Be. 192. §-a alapján nem lehet pénzbüntetés kiszabását indítványozni abban az esetben, ha a vád tárgyává tett bűntett katonai bűntett.

178. (1) A bűntető ügyek nyomozásának törvényessége felett a katonai bűntető eljárásban az ügyészi felügyeletet a következő szervek gyakorolják:

a) a Katonai Főügyészség a BM. III/1. osztályának, a BM. fegyelmi osztályának, a BM. Határőrség Országos Parancsnokság fegyelmi főelőadóinak, a BM. Büntetésvégrehajtási Parancsnokság fegyelmi főelőadóinak, a BM. Karhatalom Országos Parancsnokság fegyelmi főelőadóinak és a BM. Kormányőrség Országos Parancsnokság fegyelmi főelőadójának a katonai bűntető eljárás során végzett nyomozással kapcsolatos valamennyi tevékenysége felett;

b) a katonai ügyészségek az illetékességi területükhöz tartozó parancsnokoknak és az a) pont alá nem eső rendőri szervek politikai és bünyügyi alosztályainak a katonai bűntető eljárás keretébe tartozó nyomozási tevékenysége felett.

(2) A Katonai Főügyészség a katonai ügyészség felügyeleti körében is eljárhat.

179. A parancsnoki, illetve vezetői hatáskörbe tartozó bűntettek nyomozásának törvényessége feletti felügyelet biztosítása érdekében a katonai ügyésznek rendszeresen meg kell vizsgálnia a fegyelmi eljárás során elintézett bűntető ügyek iratait is. Amennyiben az ilyen elintézés során törvénysértés történt, a katonai ügyész köteles a törvénysértés kiküszöbölése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni (pl. intézkedni a bűntető eljárás megindítása iránt).

180. A nyomozás törvényessége feletti felügyeletet gyakorló katonai ügyész intézkedései, valamint a bűntető ügy nyomozása során adott utasításai ellen az illetékes parancsnok a Katonai Főügyészségnél panaszt tehet, amelynek azonban halasztó hatálya nincsen.

181. Az Utasítás 18. pont (5) bekezdését és a 77. pont rendelkezéseit katonával [Btk. 10. § (1) bek.] szemben nem kell alkalmazni.

III.

182. A gyermek és ifjúságvédelmi szakfeladatok ellátásával megbízott ügyész nyomozás törvényessége feletti felügyeletének gyakorlására a jelen utasítás rendelkezései az 1/1963. Legf. Ü. sz. utasításban foglaltakkal kiegészítve irányadók.

183. A jelen utasítás hatálybalépésével egyidejűleg az azzal el-
lentétes rendelkezéseket tartalmazó és az e helyütt is szabályozott
kérdéseket rendező utasítások így különösen a 8/1958. Legf. Ü. sz.
utasítás hatályukat veszítik.

184. A jelen utasítás megjelenésének napján lép hatályba és
rendelkezéseit a folyamatban levő büntető ügyekben is alkalmazni
kell.

Budapest, 1963. évi július hó 29. napján.

Dr. Szénási Géza s. k.,
Legfőbb Ügyész